

Gaetano Donizetti (1797–1848)

Anna Bolena (Anna Boleynová)

Tragický osud druhé manželky Jindřicha VIII.

Opera o dvou jednáních z roku 1830, libreto Felice Romani

HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ	OLIVER DOHNÁNYI
DIRIGENT	OLIVER DOHNÁNYI / JAKUB ŽÍDEK
REŽIE	IVAN KREJČÍ
SCÉNA	MILAN DAVID
KOSTÝMY	MARTA ROSZKOPFOVÁ
SBORMISTR	JURIJ GALATENKO
POHYBOVÁ SPOLUPRÁCE	ŠTEVO CAPKO
DRAMATURGIE	DANIEL JÄGER

Osoby a obsazení:

Anna Boleynová	Agnieszka Bochenek-Osiecka / Elona Korzhevych / Jana Šrejma Kačirková
Jana Seymourová	Kateřina Jalovcová / Michaela Kapustová
Jindřich VIII.	Martin Gurbal' / David Szendiuch
Lord Richard Percy	Philippe Do / Luciano Mastro
Lord Rochefort	Bogdan Kurowski / Jan Štáva / Václav Živný
Smeton, páže	Václava Krejčí Housková / Anna Nitrová
Sir Hervey	Josef Moravec / Václav Morys

Dále účinkuje sbor a orchestr opery NDM
– koncertní mistři **Vladimír Liberda a Petr Kupka**

Uvádíme v italském originále s českými titulky

Premiéry 6. a 8. června 2013 v 18.30 hodin
v Divadle Antonína Dvořáka

Asistentka režie	Bohuslava Kráčmarová
Asistent dirigenta	Jozef Katrák
Vedoucí hudební přípravy	Jana Hajková
Hudební příprava	Ivana Hotárková
	Jozef Katrák
	Jan Novobilský
	Alexandr Starý
Inspicientka	Bohuslava Kráčmarová
Text sleduje	Hana Navrátilová
České titulky	Marie Kronbergerová
	Daniel Jäger
Obsluha titulků	Jarmila Šebková
Tajemnice opery	Alena Golatová
Produkce	Valerie Hendrychová
Technický šéf	Stanislav Muntág
Jevištní mistři	Jan Benek, Radim Duraj
Mistr osvětlení	Radko Orenič
Mistr zvuku	Otakar Mlčoch
Mistřovna vlásenkárny	Eva Celarková
Mistřovna garderoby	Růžena Mauzerová
Mistřovna rekvizit	Alexandra Václavíková
Šéf výpravy	David Bazika
Vedoucí umělecko-dekoračních dílen	Barbora Macháčová
Vedoucí výroby kostýmů	Eva Janáková
Scénické dekorace vyrobily umělecko-dekorační dílny NDM	
Technolog – Martin Dušek, mistr čalounické dílny – Petr Missig, mistr malířsko-kašéřské dílny – Jaroslav Macháč, mistr truhlářské dílny – Radomír Maschke, mistr zámečnické dílny – Jaroslav Kocourek, mistr zbrojářsko-šperkařské dílny – Jaroslav Dovalil	
Kostýmy a doplňky vyrobily krejčovny NDM	
Mistřovna dámské krejčovny – Iva Koplová, mistřovna pánské krejčovny – Jiřina Richtrová, modistka-dekoratérka – Věra Siostrzonková	

OBSAH OPERY

PRVNÍ JEDNÁNÍ

Na hradě Windsor rozebírají dvořané současnou situaci u královského dvora – hvězda královny Anny pohasíná od té doby, co se král Jindřich VIII. zamiloval do jiné ženy. Objevuje se Jana Seymourová, Annina důvěrnice a dvorní dáma, následovaná královnou, která se Janě svěřuje, že jí tíží zlé tušení. Anna žádá své páže Smetona, aby zazpíval píseň, která by každého povzbudila. Jeho slova jí připomínají radostný čas její první lásky, již se vzdala, aby si vzala krále.

Jana, která je ve skutečnosti královnou novou milenkou, si o samotě uvědomuje svou zradu. Objevuje se král Jindřich, vášnivě jí vyznává lásku a slibuje, že si ji vezme za manželku a učiní z ní královnou. Jana má obavy z Jindřichových hrozeb, pokud jde o Anninu budoucnost, ale chápe, že je již příliš pozdě na to vše vrátit zpět.

Annin bratr, lord Rochefort, je překvapen tím, že potkává ve windsorském parku někdejšího královnina ctitele, Lorda Richarda Percyho. Ten byl povolán králem zpět z exilu. Dozvěděl se také o Annině trápení a vyptává se na ni. Rochefort mu ale odpovídá vyhýbavě. Percy se svěřuje, že jeho vlastní život byl nešťastným od té doby, co se musel od Anny odloučit. S loveckou družinou přijíždí král, následován Annou a jejími dvorními dámami. Poklidně zdraví svou ženu a poté říká Percymu, že má být královně vděčný za to, že byl omilostněn. Ve skutečnosti však král nastrojil Percyho návrat jako léčku na Annu a s vážnou tváří se baví pohledem na jejich citové pohnutí a rozpaky, když se oba navzájem pozdraví. Jednomu ze svých dvořanů poté nařídí, aby je sledoval.

Smeton, jenž Annu tajně miluje, se vydává do královniných komnat, aby tam vrátil medailonek s její podobenkou, který ukradl. Objeví se Anna s Rochefortem, jenž svou sestru přesvědčuje, aby přijala Percyho. Přichází Percy a sděluje Anně, že ji stále miluje. Anna připustí, že ji král nenávidí, ale zůstává neústupnou a snažně prosí Percyho, aby si našel jinou ženu hodnou jeho citů. Právě když Percy tasí meč a hrozí, že se zabije, vpadne do místnosti král. Smeton prohlašuje, že je královnou nevinná. Rozzouřený král se však zmocní onoho medailonku, což mu dává vítaný důkaz o zdanlivé nevěře jeho ženy. Anna, Percy a Smeton jsou uvězněni.

DRUHÉ JEDNÁNÍ

Anna je držena ve svých komnatách. Přichází Jana a říká jí, že se může vyhnout popravě, když se přihlásí ke své vině a přizná se k lásce k Percymu. To umožní králi se znovu oženit. Anna odmítá, proklínajíc ženu, jež přijde na její místo. Jana se přizná, že tou ženou je ona sama. Šokovaná Anna ji zavrhuje, ale poté podlehne Janině zoufalé obhajobě, a má za to, že nikoliv Jana, ale král je vinen.

Smeton falešně přiznal, že je královniným milencem. Věřil, že právě svým přiznáním může Anně zachránit život. Ve skutečnosti však zpečetil její osud. Anna a Percy jsou vedeni před radu peerů. Anna chce po králi, aby ji zabil vlastní rukou. Nechce být zostuzena tím, že bude souzena. Percy následně prohlašuje, že on a Anna byli oddáni před tím, než se Anna stala královou ženou. Ačkoliv tomu král nevěří, triumfálně říká, že na trůn nastoupí jiná, ctihodnější žena. Percy a Anna jsou odvedeni. Jana snažně prosí krále o záchranu Annina života, ale král na její prosby neslyší. Je oznámeno rozhodnutí rady: královské manželství je zrušeno a Anna a její spolupachatelé mají být popraveni.

Anna zešílela. Vidí se na své svatbě a poté si vybavuje svou někdejší lásku k Percymu. Jsou přivedeni její spoluvězni. Smeton viní sám sebe, že je původcem Anniny blížící se smrti. Když se ozvou zvony a výstřel z děla, ohlašující králův nový sňatek, Anna najednou opět nabude smyslu. Ačkoliv jí králův sňatek přináší utrpení, novému královskému páru odpouští a vydává se vstříc smrti.

Kostýmní návrh Marty Roszkopfové (Anna Boleynová)

Gaetano Donizetti počátkem 40. let 19. století

ŽIVOT A DÍLO GAETANA DONIZETTIHO

Domenico Gaetano Maria Donizetti (29. listopadu 1797 – 8. dubna 1848) byl italský operní skladatel, jehož díla se pravidelně objevují na programu všech světových operních domů. Jeho nejznámějším opusem je *Lucie z Lammermooru* (1835), velmi často jsou ale uváděna také jeho díla *Anna Boleynová* (1830), *Nápoj lásky* (1832), *Lucrezia Borgia* (1834), *Marie Stuartovna* (1835), *Roberto Devereux* (1837), *Dcera pluku* (1840) nebo *Don Pasquale* (1843). Donizetti byl společně s Vincenzem Bellinim a Gioachinem Rossinim významným představitelem tzv. *belcantové opery*. V té se uplatňují zejména rozsáhlá ariosní čísla, která svou vypjatou emocionalitou působí na city diváků.

Mládí

Donizetti se narodil v Bergamu v roce 1797 do velmi chudé rodiny, ve které nebyla žádná hudební ani jiná umělecká tradice. Jeho otec byl hlídačem městské zastavárny a Gaetano byl nejmladší z jeho tří synů. Když mu bylo šest let, stal se členem chrámového chlapeckého sboru, který vedl ve své době velmi uznávaný skladatel německého původu Giovanni Simone Mayr (1763–1845). Ten objevil chlapcův hudební talent a od roku 1806 byl jeho prvním učitelem na nově vzniklé škole *Lezioni caritatevoli di musica*. Tento hudební ústav byl založen právě Mayrem a mohlo na něm studovat také několik talentovaných žáků z chudých rodin, kteří jinak neměli možnost se hudbě profesionálně věnovat. Donizetti zde získal stipendium a následně první hudební vzdělání.

Operní skladatel

Ještě během Donizettiho mládí v Bergamu začala jeho kariéra operního skladatele. Nejprve napsal pod dohledem jednoho ze svých učitelů Paola Zancy několik menších skladeb, ale velmi záhy se pokoušel i o operní kompozice. Zcela klíčovou se tehdy stala jeho opera *Zoraida di Granata*. Tato práce doslova ohromila významného operního impresária Domenica Barbaiu, který poté Donizettimu nabídl lukrativní skladatelskou smlouvu v operním domě v Neapoli. Mladý skladatel následně psal operní díla také pro divadla v Římě nebo Miláně

a pokaždé sklídl velký úspěch. Téměř každá jeho opera měla výjimečný ohlas u publika, hudební kritika ale poukazovala na plytkost některých jeho operních libret. Z Donizettiho se postupně stal skladatel populární prakticky po celé Itálii. Dosud však nebyl znám v zahraničí, což se změnilo po roce 1830, kdy měla v Miláně slavnou premiéru jeho první „tudorovská“ opera *Anna Boleynová*. Toto dílo jej poté proslavilo prakticky po celém tehdejší operním světě. Po mimořádném úspěchu opery *Lucrezia Borgia* (1833) se Donizettiho skladatelská pozice v kontextu evropské opery té doby ještě více upevnila. Následoval tedy příkladů Rossiniho a Belliniho a usadil se na určitou dobu v Paříži. Zde však jeho další dílo *Marino Faliero* v porovnání s Belliniho úspěšnou operou *Puritáni* doslova propadlo a Donizetti se vrátil zpět do Itálie. Tři roky po *Nápoji lásky*, tedy v roce 1835, vytvořil v Neapoli operu *Lucie z Lammermooru* – své nejslavnější dílo typu tragické opery a jedno z nejskvělejších děl období *bel canta*. V roce 1838 se po zásahu italské cenzury proti uvedení opery *Poliuto* znovu přesunul do Paříže, kde na francouzské libreto složil operu *Dcera pluku*. Ta byla poprvé uvedena v únoru 1840 v pařížské Opéra-Comique a v témže divadle byla ještě na sklonku roku 1840 úspěšně premiérována Donizettiho další opera *Favoritka*. Paříž poté zažila ještě světovou premiéru opery *Don Pasquale* (1843). Další Donizettiho slavná díla – *Linda z Chamounix* (1842) a *María di Rohan* (1843) byla uvedena ve Vídni, kde se Donizetti dostal do úzkého kontaktu s vládnoucím císařským rodem Habsburků a následně byl jmenován dvorním skladatelem a kapelníkem. Toto prestižní místo jej finančně zabezpečilo a i přes povinnosti s ním spojené měl dost času na další umělecké aktivity po celé Evropě. Celkově Donizetti složil sedmdesát tři operních kompozic. S výjimkou několika mistrovských komických oper se s oblibou věnoval zejména tragickým příběhům nešťastných žen, které byly v té době velmi populární.

Závěr života

Donizettiho postihly velice záhy po sobě kruté rány osudu. Během jediného roku mu při epidemii cholery zemřeli oba rodiče a posléze i manželka. S těmito ztrátami se nedokázal smířit a trpěl velkými depresemi. Jeho poslední dokončenou operou byl *Don Sebastian, král portugalský*, který měl premiéru v roce 1843 v Paříži. Přibližně

v této době se skladatelův zdravotní stav začal velmi rychle zhoršovat a musel být hospitalizován v ústavu pro duševně choré. V roce 1845 byl převezen do Ivry-sur-Seine u Paříže, kde byla v té době mnohem lepší ústavní péče. Na nátlak řady přátel byl po roce a půl převezen zpět do rodného Bergama, kde na následky totálního duševního vyčerpání v dubnu roku 1848 zemřel.

Poznámka k Donizettiho tvorbě

Gaetano Donizetti proslul zejména operními díly, byl ale také autorem hudby církevní, věnoval se komorním skladbám a vytvořil rovněž díla orchestrální. Zásadním způsobem obohatil tradici italského *bel canta* (*krásného zpěvu*), kterou svými díly zpopularizovali zejména Gioachino Rossini a Vincenzo Bellini. Společně s nimi je Donizetti obecně uznáván jako významný představitel stylu belcantové opery, jejíž vrchol spadá do první poloviny devatenáctého století. V průběhu Donizettiho života (a ještě dlouho po skladatelově smrti!) se jeho práce těšily značné popularitě, ale ve druhé polovině devatenáctého a začátkem století dvacátého byly zastíněny mistrovskými díly Richarda Wagnera, Giuseppe Verdiho a Giacomina Pucciniho. Dost k tomu přispěl i fakt, že jednotlivé party v dílech z období zlatého věku italského *bel canta* jsou velmi náročné na pěveckou techniku, a zpěváků, kteří tento náročný styl ovládali, bylo v té době velmi málo. A tak díla všech tří belcantových velikánů (Rossini, Bellini a Donizetti) skoro na půl století téměř zmizela z repertoárů operních domů. Určitého „znovuzrození“ se opery z tohoto období – a tím i díla Gaetana Donizettiho a zejména *Anna Boleynová* – dočkaly až po druhé světové válce, zejména díky fenomenální sopranistce řeckého původu Marii Callas (1923–1977).

Gioachino Rossini kolem roku 1820

Vincenzo Bellini kolem roku 1830

ITALSKÁ BELCANTOVÁ OPERA

V Itálii působila na přelomu 18. a 19. století generace skladatelů, jejichž tvorba stojí na pomezí klasicismu a romantismu. Byli to například Ferdinando Paër (1771–1839) a již zmíněný Donizettiho učitel Giovanni Simone Mayr (1763–1845). Po nich však nastoupila generace skladatelů tzv. *belcantové opery*. V jejich tvorbě se střídá hudební komedie s vysoce romanticky koncipovanými vážnými operami. Hudba se opírala o výraznou melodiku italské lidové písně a populární hudby, ponechávala dominantní úlohu sólovému a ansámblovému zpěvu. Hlavním prvkem byla velká kolorатурní árie, v komických operách je typické rozsáhlé, ale svižné a bohatě strukturované finále. Orchestrace bývá lehká, ale plynulá, mizí secco recitativy ve prospěch recitativů doprovázených, které splývají s árií v útvar zvaný scéna. Symfonické mistrovství ukazují samostatná instrumentální čísla, zejména přede hry. Hlavním představitelem belcantové opery vážné i komické je Gioachino Rossini (1792–1868). Z řady jeho dosud často uváděných komických oper (například *Italka v Alžíru* – 1813, *Turek v Itálii* – 1814 atd.) nejvíce proslul *Lazebník sevillský* (1816), který představuje jednu z nejlepších komických oper vůbec. Mezi Rossiniho vážnými operami s historickými náměty (například *Tankred* – 1813, *Alžběta, královna anglická* – 1815, *Armida* – 1817, *Semiramis* – 1823) vyniká nejvíce *Otello* (1816). Obě stránky Rossiniho talentu pak spojují poetická *Popelka* (1817) a opera semiseria *Straka zlodějka* (1817). Bezprostředně na Rossiniho navázala řada dalších skladatelů. I Gaetano Donizetti se prosadil v obou oborech, mezi sedmi desítkami jeho operních kompozic ale převažuje opera vážná. Také další významní představitelé této generace se zaměřovali zejména na žánr vážné opery – Vincenzo Bellini (1801–1835) proslul svým *Pirátem* (1827) a dále *Monteky a Kapulety* (1830), *Náměsíčnou* (1831), *Normou* (1831) nebo *Puritány* (1835); Saverio Mercadante (1795–1870) slavil úspěchy s *Přísahou* (1837) nebo *Vestálkou* (1840) a Giovanni Paccini (1796–1867) s díly *Sapfó* (1840) nebo *Medea* (1843).

Kostýmní návrh Marty Roszkopfové (Jindřich VIII.)

Kostýmní návrh Marty Roszkopfové (Jana Seymourová)

Libretista *Anny Boleynové* Felice Romani

K DONIZETTIHO OPEŘE ANNA BOLENA

Operní tvorbě se Donizetti věnoval téměř třicet let a vytvořil více než sedmdesát děl. A byla to právě opera *Anna Boleynová* (*Anna Bolena*), která mu přinesla mezinárodní uznání.

Libreto napsal Felice Romani (1788–1865), jenž pravidelně spolupracoval s Rossinim, Bellinim a dalšími významnými skladateli té doby. Výsledný text zpracoval podle díla *Jindřich VIII. aneb Anna Boleynová* (*Enrico VIII ossia Anna Bolena*) od italského básníka Ippolita Pindemonteho (1753–1828) a podle dramatu *Anna Boleynová* (*Anna Bolena*) od benátského básníka Alessandra Ercola Pepolihho (1752–1796). Uvádí se také drama *Jindřich VIII. (Henri VIII)* z pera francouzského básníka a dramatika Marie-Josepha Blaise de Chéniera (1764–1811), mladšího bratra básníka Andrého-Marie Chéniera (1762–1794), jehož životní osud zpracoval v opeře *Andrea Chénier* skladatel Umberto Giordano.

Opera je inspirována životním osudem anglické královny Anny Boleynové, druhé manželky Jindřicha VIII. z rodu Tudorovců. Obdobím anglických dějin spatným právě s tímto rodem se zabývají i další Donizettiho opery – *Marie Stuartovna* (*Maria Stuarda* z roku 1835, pojednávající o skotské královně, příbuzné anglické královně Alžběty I., přičemž sama Alžběta I. – dcera Anny Boleynové – je jednou z hlavních postav opery) a *Roberto Devereux* (1837, titulní postavou je hrabě z Essexu, vlivný člen dvora již zmiňované Alžběty I.). K „tudorovským“ Donizettiho operám patří též *Hrad Kenilworth* (*Il castello di Kenilworth* z roku 1829, i v této opeře se objevuje postava Alžběty I.). Světová premiéra *Anny Boleynové* se uskutečnila v Teatro Carcano v Miláně 26. prosince 1830. Hlavní role zpívali vynikající pěvci, které mělo divadlo v té době k dispozici. Sopranistka Giuditta Pasta (1797–1865) – pěvkyně něžného zjevu, obvykle označovaná jako „belliniovská múza“ – zpívala titulní roli, zkušený basista Filippo Galli (1783–1853) byl prvním Jindřichem VIII., mladá nadějná mezzosopranistka Elisa Orlandi (1811–1834) byla první Janou Seymourovou a v roli Lorda Percyho zářil tenorista „oslnivých výšek“ Giovanni Battista Rubini (1794–1854). Později byla *Anna Boleynová* uvedena také v Londýně (1831), v americkém New Orleansu (1839) a v Barceloně (1847). Na operních scénách se objevovala i ve druhé polovině devatenáctého a na počátku dvacátého století, ale víceméně jen sporadicky. Po druhé světové válce se začala objevovat častěji, v pa-

desátých letech Anně Boleynové vdechla na scéně milánské La Scaly nový život již zmíněná Maria Callas. Neprávem odsouzenou královnu poté úspěšně interpretovaly například Montserrat Caballé, Joan Sutherland nebo Edita Gruberová, v poslední době v titulní roli září Anna Netrebko. Na rozdíl od „šťastnějšího“ osudu této opery oba její „tudorovští“ sourozenci (*Marie Stuartovna* a *Roberto Devereux*) upadli brzy po světové premiéře víceméně v zapomnění a na svůj velkolepý návrat čekali až do doby, kdy se americká sopranistka Beverly Sills (1929–2007) nechala přesvědčit dirigentem Juliem Rudem, aby se interpretačně chopila rolí všech tří královen v řadě za sebou (stalo se tak na počátku sedmdesátých let minulého století v New York City Opera).

První představitelka Anny Boleynové Giuditta Pasta

Nicola Rossi-Lemeni (Jindřich VIII.) a Maria Callas (Anna Boleynová) v nastudování v milánské La Scale v roce 1957

Pozdější alžbětinský portrét Anny Boleynové, vytvořený zřejmě podle ztraceného originálu z let 1533–36

DONIZETTIHO ANNA BOLENA V KONTEXTU SVĚTOVÉ OPERNÍ TVORBY*

-
- 1825**
François-Adrien Boieldieu: *La dame blanche* (*Bílá paní*)
Gaetano Donizetti: *Marino Faliero*
Gioachino Rossini: *Il viaggio a Reims* (*Cesta do Remeše*)
Nicola Vaccai: *Giulietta e Romeo* (*Julie a Romeo*)
-
- 1826**
Vincenzo Bellini: *Bianca e Fernando* (*Bianca a Fernando*)
Gaetano Donizetti: *Elvira, Don Gregorio*
Gioachino Rossini: *Ivanhoé*
Carl Maria von Weber: *Oberon, oder der Schwur des Elfenkönigs* (*Oberon, král elfů*)
-
- 1827**
Vincenzo Bellini: *Il pirata* (*Pirát*)
Fromental Halévy: *L'artisan* (*Řemeslník*)
Felix Mendelssohn-Bartholdy: *Die Hochzeit des Camacho* (*Camachova svatba*)
-
- 1828**
Daniel Auber: *La muette de Portici* (*Němá z Portici*)
Heinrich Marschner: *Der Vampyr* (*Vampyr*)
Gioachino Rossini: *Le comte Ory* (*Hrabě Ory*)
-
- 1829**
Vincenzo Bellini: *La straniera* (*Cizinka*), *Zaira*
Gaetano Donizetti: *Il castello di Kenilworth* (*Hrad Kenilworth*)
Gaspere Spontini: *Agnes von Hohenstaufen* (*Agnes z Hohenstaufenu*)
-
- 1830**
Daniel Auber: *Fra Diavolo, ou L'hôtellerie de Terracine* (*Fra Diavolo aneb Hostinec v Terracině*)
Vincenzo Bellini: *I Capuleti e i Montecchi* (*Kapuleti a Montekové*), *Norma*, *La sonnambula* (*Náměsíčná*)
GAETANO DONIZETTI: ANNA BOLENA (ANNA BOLEYNOVÁ)
Giacomo Meyerbeer: *Robert le diable* (*Robert dábel*)
-
- 1832**
Gaetano Donizetti: *L'elisir d'amore* (*Nápoj lásky*)
-
- 1833**
Daniel Auber: *Gustave III, ou Le bal masqué* (*Gustav III. aneb Maškarní ples*)
Vincenzo Bellini: *Beatrice di Tenda*
Gaetano Donizetti: *Lucrezia Borgia*, *Torquato Tasso*, *Parisina*
Heinrich Marschner: *Hans Heiling*
-
- 1834**
Gaetano Donizetti: *Gemma di Vergy*
-
- 1835**
Vincenzo Bellini: *I puritani* (*Puritáni*)
Gaetano Donizetti: *Lucia di Lammermoor* (*Lucie z Lammermooru*), *Maria Stuarda* (*Marie Stuartovna*)
Fromental Halévy: *La Juive* (*Židovka*)
-

* Ve výčtu je uveden výběr operních děl v roce jejich světové premiéry.

Portrét Jindřicha VIII. od Hanse Holbeina mladšího (1540)

HISTORICKÉ POZADÍ DONIZETTIHO OPERY ANNA BOLENA

Opera *Anna Bolena* (*Anna Boleynová*) se odehrává v tudorovském období anglické historie. Dynastie Tudorovců vládla v Anglii v letech 1485–1603. Prvním z této dynastie byl Jindřich VII. Tudor (vládl v letech 1485–1509), po matce byl z rodu Lancasterů, za ženu měl Alžbětu z Yorku. Jeho nástup na trůn následoval poté, co v bitvě u Bosworthu padl jeho předchůdce Richard III. z Yorku. Jindřichova vláda ukončila předcházející sérii válečných střetnutí mezi vedlejšími větvemi rodu Plantagenetů, Yorky a Lancastery, známou jako války růží.

Po Jindřichovi VII. nastupuje na trůn jeho syn Jindřich (Jindřich VIII.). Narodil se 28. června 1491, vlády se chopil v roce 1509 a na trůnu vydržel až do své smrti 28. ledna 1547. Srovnáme-li období jeho vlády s paralelními dějinami naší země, odpovídá doba jeho vlády vládě Jagellonců (Vladislava II. a Ludvíka II.) a Ferdinanda I. Habsburského. První ženou Jindřicha VIII. byla Kateřina Aragonská (1485–1536). Sňatek uzavřeli v roce 1509 a Kateřina byla v té době již vdovou – jejím prvním manželem byl Jindřichův starší bratr Arthur, který zemřel v roce 1502. S Kateřinou měl Jindřich několik dětí, včetně synů, avšak jen dcera Marie se dožila dospělosti (později se jako Marie I. stala anglickou královnou). Jejich manželství bylo nejprve šťastné, ale Jindřich, toužící po mužském potomkovi, který by po něm převzal vládu, si postupně uvědomil, že od Kateřiny se ho již nedočká. Rozhodl se, že si najde novou ženu a dosavadní manželství s Kateřinou nechá prohlásit za neplatné. K tomu ale potřeboval souhlas papeže Klimenta VII., který však panovníkovu prosbu nevyslyšel. Výsledkem sporu bylo odloučení nově vzniklé anglikánské církve od církve římskokatolické a do čela církve v Anglii se postavil sám panovník, tedy král Jindřich VIII. Anglickým klérem a parlamentem byla v letech 1533/34 potvrzena neplatnost jeho manželství s Kateřinou (zemřela 7. ledna 1536, méně než půl roku před popravou Anny Boleynové, tedy té, která ji nahradila; šířily se zvěsti, že měla být otrávena, ale dnes se soudí, že zemřela na rakovinu). Nehledě na krátké období obnovení unie s Římem za královny Marie I. zůstala uvedená odluka (obnovená za Alžběty I.) zachována až do dnešní doby.

V lednu roku 1533 (ještě před výše uvedeným potvrzením neplatnosti jeho prvního manželství) si Jindřich, kterému tehdy bylo skoro

čtyřicet dva let, tajně vzal Annu Boleynovou. Ta byla v té době již těhotná a král chtěl, aby syn, v jehož narození věřil, byl jeho legitimním potomkem.

Anna Boleynová se narodila zřejmě v roce 1501. Jejím otcem byl anglický šlechtic a diplomat Thomas Boleyn. Dostalo se jí velmi solidního vzdělání v Holandsku a ve Francii, později byla k dispozici u dvora králově první ženě Kateřině Aragonské. Zde se do ní zamiloval anglický šlechtic Henry Percy, hrabě z Northumberlandu, a uvádí se, že Anna jeho lásku opětovala; měli být dokonce tajně zasnoubeni. Percyho otec však jejich vztahu nepřál a Percy se musel oženit s lady Marií Talbotovou. Jejich manželství ale nebylo šťastné – v roce 1532 Marie Talbotová dokonce usilovala o uznání jeho neplatnosti. Argumentovala tím, že její muž již byl zasnouben s Annou Boleynovou. Percy však toto nařčení pod přísahou odmítl a jeho manželství s Mary zůstalo v platnosti. Poté působil v letech 1533–1536 v královských službách, byl předsedou správního orgánu, tzv. Rady severu, se sídlem v Yorkshiru. V roce 1536 byl (s podlomným zdravím) členem rady, která se zabývala procesem s Annou Boleynovou. Uvádí se, že Anna se k tajnému zasnoubení s ním přiznala, neboť věřila, že si tak zachráni život. Po vynešení rozsudku nad Annou Percy omdlel a musel být odnesen. Dlouho však Annu nepřezil, zemřel v roce 1537.

Anna Jindřichovi porodila dceru (narodila se 7. září 1533, dostala jméno Alžběta; později se stala královnou Alžbětou I.). Její další těhotenství se však nevydařilo. Král byl nespokojen a zřejmě kolem roku 1535 se zahleděl do jedné z Anniných dvorních dam Jany Seymourové (narodila se zřejmě v roce 1508, byla dcerou jednoho z Jindřichových dvořanů, sira Johna Seymoura; roli dvorní dámy plnila již pro Kateřinu Aragonskou). Ani Jana – stejně jako dříve Anna Boleynová – nechtěla hrát jen roli královny milenky, chtěla být královnou. Do věci se zapojil králův první ministr Thomas Cromwell a výsledkem byla na přelomu dubna a května roku 1536 rozsáhlá vlna zatýkání. Mezi zatčenými byl i Mark Smeaton (narozen kolem roku 1512, je také jednou z postav opery *Anna Bolena*), královnin hudebník, který se přiznal, že byl královniným milencem (ovšem uvádí se, že mohl být mučen).

Spolu s ním bylo obviněno z poměru s královnou několik dalších osob, včetně jejího bratra Georgea Boleyna (narozen kolem roku 1503). Dne 2. května roku 1536 byla zatčena sama královna a obviněna byla z cizoložství, incestu a velezrady – má se za to, že k obvinění z cizoložství došlo proto, aby se král mohl oženit s Janou Seymourovou. O deset dní později byl Smeaton spolu s několika dalšími odsouzen k smrti, 15. května byli shledáni vinnými Anna a její bratr, ale již 14. května bylo manželství Anny a krále prohlášeno za neplatné. Dne 17. května byl popraven Annin bratr a další obvinění muži včetně Marka Smeatona. V ranních hodinách 19. května byla popravena Anna. Již 20. května se konaly zasnuby Jindřicha VIII. s Janou Seymourovou a 30. května svatba. Uvádí se, že král měl Janu skutečně velmi rád. Dala mu také vytouženého následníka – 12. října 1537 porodila syna, který dostal jméno Eduard, a později se stal králem Eduardem VI. Dvanáct dní po porodu však Jana zemřela na poporodní komplikace.

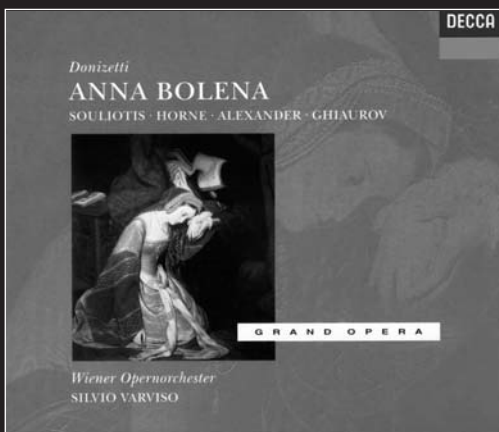
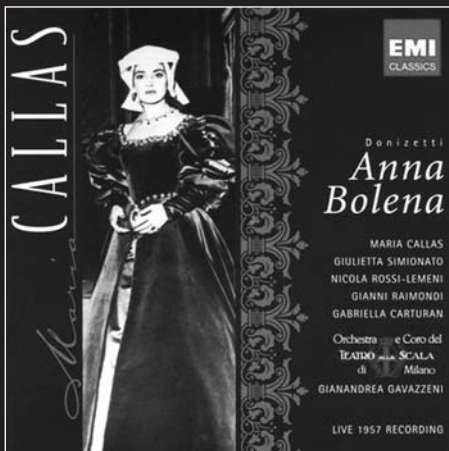
Další ženu si Jindřich vybral podle portrétu, a sice Annu Klevskou (1515–1557). Když však dorazila k jeho dvoru, vůbec se mu nelíbila. Přesto se sňatek 6. ledna 1540 uskutečnil. Jindřichova nespokojenost však trvala, dohodli se na zrušení manželství (9. dubna 1540) a Anna získala velké „odstupné“. Pátou Jindřichovou ženou se stala Kateřina Howardová (narozena cca 1520–1525), sestřenicí Anny Boleynové. Vzal si ji ještě roku 1540. Podstatně mladší Kateřina však začala být Jindřichovi nevěrná. Jejího milence popravili již roce 1541 a o rok později ho na popraviště následovala sama Kateřina. V roce 1543 se Jindřich oženil naposledy, a to s Kateřinou Parrovou (narozena 1512), která byla stárnoucímu muži již spíše ošetřovatelkou. Po jeho smrti se znovu vdala (již před sňatkem s Jindřichem byla dvojnásobnou vdovou), za bratra Jany Seymourové Thomase a porodila mu dceru; zemřela v roce 1548 na poporodní komplikace.

Po Jindřichu VIII. vládl v letech 1547–1553 jeho syn Eduard VI. (při nástupu na trůn mu ještě nebylo deset let, zemřel v cca šestnácti letech). Po jeho smrti měla na trůn nastoupit Jindřichova praneteř Jana Greyová, ale nakonec se na trůn dostala Jindřichova dcera Marie (Marie I., vládla v letech 1553–1558). Po její smrti převzala vládu Jindřichova další dcera Alžběta (jako Alžběta I. vládla v letech 1558 až 1603). Hned po její korunovaci bývá Anna Boleynová někdy uctívána jako mučednice a hrdinka anglické reformace. Díky rozvodu Jindřicha VIII. s Kateřinou Aragonskou a vyhlášení odluky anglikánské

církve od Říma je Anna Boleynová považována za vůbec „nejvlivnější a nejvýznamnější anglickou královnu“. Po Alžbětě I. nastoupil na trůn syn skotské královny Marie Stuartovny (byla Alžbětinou příbuznou přes Jindřicha VII.) Jakub Stuart, který již dříve panoval ve Skotsku. Obě země byly spojeny personální unií, kterou od roku 1707 nahradil jednotný britský stát.

Portrét Jany Seymourové od Hanse Holbeina mladšího (1536)

NAHRÁVKY DONIZETTIHO OPERY ANNA BOLENA /výběr/

AUDIO

● 1957 – dirigent Gianandrea Gavazzeni /LIVE/

Maria Callas (Anna Boleynová), Giulietta Simionato (Jana Seymourová), Nicola Rossi-Lemeni (Jindřich VIII.), Gianni Raimondi (Lord Richard Percy), Plinio Clabassi (Lord Rochefort), Gabriella Carturan (Smeton), Luigi Rumbo (Sir Hervey)
Orchestra e Coro del Teatro alla Scala, Milano
EMI CMS 7 64941-2 [2CD] (1993), EMI «Callas Edition»
CMS 5 66471-2 [2CD] (1997)

● 1968/69 – dirigent Silvio Varviso

Elena Souliotis (Anna Boleynová), Marilyn Horne (Jana Seymourová), Nicolai Ghiaurov (Jindřich VIII.), John Alexander (Lord Richard Percy), Stafford Dean (Lord Rochefort), Janet Coster (Smeton), Luigi Piero De Palma (Sir Hervey)
Chor der Wiener Staatsoper, Wiener Philharmoniker
DECCA «Grand Opera» 455 069-2 [3CDS] (1997)

● 1972 – dirigent Julius Rudel

Beverly Sills (Anna Boleynová), Shirley Verrett (Jana Seymourová), Paul Plishka (Jindřich VIII.), Stuart Burrows (Lord Richard Percy), Robert Lloyd (Lord Rochefort), Patricia Kern (Smeton), Robert Tear (Sir Hervey)
John Alldis Choir & London Symphony Orchestra
DG «Westminster Legacy» 471 217-2 [3CDS] (2001),
DG «Westminster Legacy» 471 227-2 (Set – The Three Queens) [7CDS] (2001)

● 1987 – dirigent Richard Bonynge

Joan Sutherland (Anna Boleynová), Susan Mentzer (Jana Seymourová), Samuel Ramey (Jindřich VIII.), Jerry Hadley (Lord Richard Percy), Giorgio Surjan (Lord Rochefort), Bernadette Manca Di Nissa (Smeton), Ernesto Gavazzi (Sir Hervey)
Welsh National Opera Chorus & Orchestra
DECCA 421 096-2 [3CDS] (1988), DECCA 475 7910 [3CDS] (2006)

● **1994 – dirigent Elio Boncompagni**

Edita Gruberova (Anna Boleynová), Delores Ziegler (Jana Seymourová), Stefano Palatchi (Jindřich VIII.), José Bros (Lord Richard Percy), Igor Morosov (Lord Rochefort), Helene Schneiderman (Smeton), José Guadalupe Reyes (Sir Hervey)
Chor und Orchester des Ungarischen Rundfunks und Fernsehens
Nightingale Classics NCO 070565-2 [3CDS] (1996)

VIDEO

● **1984 – dirigent Richard Bonyng**

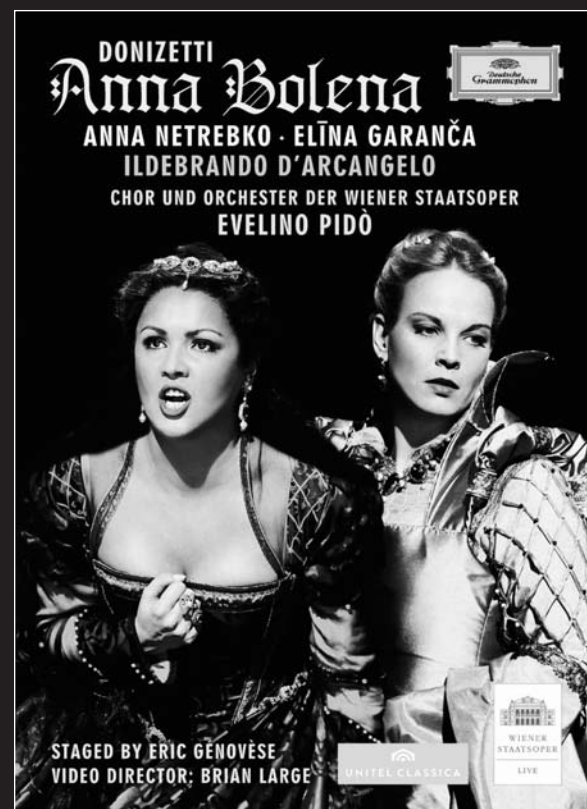
Joan Sutherland (Anna Boleynová), Judith Forst (Jana Seymourová), James Morris (Jindřich VIII.), Michael Myers (Lord Richard Percy), Gidon Saks (Lord Rochefort), Janet Stubbs (Smeton), Ben Heppner (Sir Hervey)
Canadian Opera Company Chorus & Orchestra
DVD (Video) – Video Artists International DVDVAI 4203 (2001)

● **2006 – dirigent Fabrizio Maria Carminati**

Dimitra Theodossiou (Anna Boleynová), Sofia Soloviy (Jana Seymourová), Riccardo Zanellato (Jindřich VIII.), Gianluca Pasolini (Lord Richard Percy), Mauro Corna (Lord Rochefort), José Maria Lo Monaco (Smeton), Luigi Albani (Sir Hervey)
Coro del Teatro Donizetti di Bergamo, Orchestra Stabile di Bergamo
«Gaetano Donizetti»
DVD (Video) – Dynamic 33534 (2007)

● **2011 – dirigent Evelino Pidò**

Anna Netrebko (Anna Boleynová), Elina Garanča (Jana Seymourová), Ildebrando d'Arcangelo (Jindřich VIII.), Francesco Meli (Lord Richard Percy), Dan Paul Dumitrescu (Lord Rochefort), Elisabeth Kulman (Smeton), Peter Jelosits (Sir Hervey)
Chor der Wiener Staatsoper, Wiener Philharmoniker
DG 0440 073 4728 7

PROFILY INSCENÁTORŮ

OLIVER DOHNÁNYI

– hudební nastudování, dirigent

Pochází z Trenčína. Na bratislavské konzervatoři studoval hru na housle, dirigování a skladbu, ve studiích poté pokračoval v Praze na Akademii múzických umění u prof. Václava Neumanna a Aloise Klímy a na Hudební akademii ve Vídni u prof. Otmara Suitnera. Absolvoval mistrovské kurzy u renomovaných dirigentů Igora Markeviče, Arvida Jansonse a Franca Ferarry. Byl úspěšným finalistou několika významných dirigentských soutěží (Dirigentská soutěž Maďarské televize Budapešť 1983, Talichova dirigentská soutěž – Pražské jaro 1985) a také získal prestižní Respighiho cenu (Premio Respighi) v Itálii.

V roce 1979 se stal dirigentem Symfonického orchestru Slovenského rozhlasu v Bratislavě a v této funkci působil sedm let. Pro Slovenský rozhlas pořídil mnoho nahrávek symfonické a operní hudby, z nichž mnohé vydaly i gramofonové firmy (Naxos, Marco Polo, Supraphon, Panton, Verga a Opus). V roce 1986 nastoupil do funkce šéfdirigenta opery Slovenského národního divadla, kde se podílel na několika významných operních inscenacích (Borodin – *Kníže Igor*, Puccini – *Tosca*, Bellini – *Náměsíčná*, Rossini – *Lazebník sevillský*, Smetana – *Prodaná nevěsta*, Verdi – *Rigoletto* atd.). Jeho poslední inscenace Gounodova *Fausta* ve spolupráci s režisérem Jozefem Bednáríkem zaznamenala průlom v tehdejší operní tradici v Bratislavě a byla mimořádně oceněna diváky nejen v tehdejší Československu, ale i v zahraničí (Maďarsko, Německo, Itálie a Izrael). Ve Velké Británii tato inscenace získala na mezinárodním Edinburském festivalu zvláštní cenu v kategorii Hudba. S operou SND na četných turné navštívil také Španělsko, Německo, Rusko, Maďarsko, Holandsko a Čínu. Současně působil i jako dirigent Slovenské filharmonie v Bratislavě a jako stálý hostující dirigent komorního orchestru Capella Istropolitana, se kterým slavil úspěchy na mnoha koncertních turné a festivalech (Bologna Festival v Itálii, turné v Německu a Rakousku, série koncertů pro rakouský rozhlas ORF).

V letech 1993–1996 a 2004–2007 působil jako šéfdirigent Národního divadla v Praze. Během této doby nastudoval a dirigoval mnoho operních a baletních inscenací (Smetana – *Libuše*, *Prodaná nevěsta*; Gounod – *Romeo a Julie*, Puccini – *Bohéma*, *Tosca*; Verdi – *Rigoletto*, Saint-Saëns – *Samson a Dalila*, Bellini – *Norma*, Prokofjev – *Popelka*, Mozart – *Kouzelná flétna*, *Don Giovanni* a *Figarova svatba*. S posledně jmenovanými díly slavil úspěchy na pravidelných turné v Japonsku.) Oliver Dohnányi hostoval v Anglické národní opeře (Boito – *Mefistofele*, Verdi – *Falstaff*, Lehár – *Veselá vdova*). V roce 1998 dirigoval koncertní provedení Smetanovy *Libuše* na Edinburském festivalu. Je dlouholetým hostujícím dirigentem Opery North a orchestru Northern Philharmony v anglickém Leedsu (Bizet – *Carmen*, Thomas – *Hamlet*, Ponchielli – *La Gioconda*, Smetana – *Prodaná nevěsta*, Dvořák – *Rusalka*). Od roku 1999 diriguje v Badisches Staatstheater Karlsruhe (Verdi – *Macbeth*, Gounod – *Romeo a Julie* atd.). V roce 2000 se uskutečnil jeho americký debut s orchestrem Chicago Sinfonietta. Za nahrávku televizní opery slovenského skladatele Juraja Filase *Memento mori* se Symfonickým orchestrem FOK získal zvláštní cenu na Televizním festivalu v rakouském Salzburgu. Od roku 2001 pravidelně spolupracuje s Bavorskou státní operou v Mnichově, v roce 2004 s velkým úspěchem dirigoval Mozartovu *Kouzelnou flétnu* v Teatro Colón v Buenos Aires.

Od března 2006 do března 2010 působil jako šéf opery Národního divadla moravskoslezského v Ostravě, v červnu 2006 byl vybrán na post šéfdirigenta Symfonického orchestru slovenského rozhlasu v Bratislavě a od téhož roku také hostoval v Záhřebské filharmonii a v Symfonickém orchestru Chorvatského rádia v Záhřebu. Od roku 2007 je stálým hostujícím dirigentem opery v německém Stuttgartu, v březnu téhož roku nastudoval Smetanovu *Prodanou nevěstu* se souborem opery v Baltimoru (USA). V roce 2010 působil také jako ředitel Státní opery Praha.

Dlouhodobě spolupracuje s mnoha špičkovými světovými orchestry (například Yomiuri Nippon Tokio, Royal Liverpool Philharmonic, Petrohradská filharmonie, Maďarská národní filharmonie, Chicago Sinfonietta, Portugalský symfonický orchestr, Státní filharmonie Brno, Česká filharmonie, English Chamber Orchestra, London Mozart Players, English Northern Philharmonia, RSO Lugano, I Solisti di Napoli, RSO Saarbrücken, RSO Basel, Porto Philharmonic, Irská národní filharmonie, Ulster Orchestra, BBC Scottish Symphony Orchestra Glasgow, Orquesta Filarmónica Buenos Aires ad.).

JAKUB ŽÍDEK

– dirigent

Pochází z Opavy. Vystudoval hru na varhany na Janáčkově konzervatoři v Ostravě u prof. Martiny Zelové. Poté navštěvoval Pedagogickou fakultu Ostravské univerzity, kde ve třídě profesora Lumíra Pivovarského vystudoval sbormistrovství. Vysokoškolské vzdělání ukončil magisterským studiem na brněnské JAMU, kde studoval dirigování orchestru u Rostislava Hališky.

V sezóně 2007/2008 působil jako sbormistr operního sboru ve Slezském divadle Opava. Jako hostující dirigent spolupracoval například s Filharmonii Brno, Moravskou filharmonií Olomouc, Filharmonii Bohuslava Martinů ve Zlíně. Nejvýraznější je jeho spolupráce s Janáčkovou filharmonií Ostrava, kterou zahájil absolventským koncertem. Pravidelně vystupuje na festivalu Bezručova Opava, mezinárodní soutěži Beethovenův Hradec a v abonentním cyklu Janáčkovy filharmonie Jeunesses Musicales. Stále také spolupracuje s opavským pěveckým sborem Domino. Jako hostující dirigent pravidelně spolupracuje s operním souborem Státního divadla Košice.

V současnosti je hudebním ředitelem souboru operety a muzikálu v Národním divadle moravskoslezském a je rovněž hostujícím dirigentem souboru opery. Pro NDM připravil hudební nastudování pohádkového muzikálu *Mrazík* (2011) a muzikálu bratří Gershwinů *Pardon My English* (2011), jako dirigent se podílel na světové premiéře nového nastudování muzikálu *Marguerite* (2010), uvedení operety *Mamzelle Nitouche* (2010), muzikálu *Noc na Karlštejně* (2011) a na nastudování opery Charlese Gounoda *Romeo a Julie* (2011). S Janáčkovou filharmonií Ostrava nahrál původní skladby Borise Urbánka pro nový český film *7 dní*.

IVAN KREJČÍ

– režie

Narodil se 9. dubna 1966. Po maturitě na SPŠ stavební a následné vojenské službě působil jako redaktor TV 19 Plzeň. V letech 1992 až 1997 studoval obor činoherní režie na DAMU v Praze. V sezóně 1997/1998 působil jako režisér ve Slováckém divadle v Uherském Hradišti, odkud přešel jako režisér a umělecký šéf do městského divadla v Karlových Varech. Od roku 2005 je režisérem a uměleckým šéfem ostravské Komorní scény Aréna. Má za sebou řadu úspěšných, zejména činoherních inscenací. *Anna Bolena* je jeho operním debutem.

MILAN DAVID

– scéna

Milan David (1959) je absolventem DAMU a v současné době patří mezi přední české jevištní výtvarníky. Jako scénograf pracoval v řadě pražských divadel (Divadlo v Dlouhé, Divadlo Na Fidlovačce, Divadlo na Vinohradech, Divadlo pod Palmovkou, Strašnické divadlo atd.) a v divadlech po celé České republice. Pravidelně hostuje také v zahraničí (Slovensko – Banská Bystrica, Nitra; Polsko – Varšava, Lodž, Katovice; Rusko, Španělsko, Argentina – Buenos Aires, USA atd.). Je autorem více než tří stovek divadelních projektů. Fotografie vystavoval v Praze (Ateliér Josefa Sudka, Karolinum, Galerie Vyšehrad), Brně, Paříži (České centrum, Paris Foto), Bruselu nebo Lucemburku.

MARTA ROSZKOPFOVÁ

– kostýmy

Rodačka ze Žiliny (1947), žije v Ostravě. Vystudovala obor scénografie a divadelní kostým na VŠMU v Bratislavě a také scénografii na Akademii ve Varšavě. Je jednou z našich nejvýznamnějších scénografek a kostýmních výtvarnic. Trvale spolupracuje s mnoha divadly v České republice, na Slovensku, v Polsku a Německu; v Ostravě nejčastěji s Divadlem Petra Bezruče, Komorní scénou Aréna a Národním divadlem moravskoslezským. Její dílo se pravidelně objevuje na prestižních scénografických a kostýmních výstavách po celém světě (kromě Evropy i v USA nebo v Číně) a je zastoupeno i ve sbírkách Národního muzea a Národní galerie v Praze. V opeře NDM v poslední době připravila kostýmy pro Stravinského *Život prostopášíka*.

ŠTEVO CAPKO

– pohybová spolupráce

Herec, gagman, choreograf a clown Števo Capko (1970) studoval v letech 1993–1997 u Ctibora Turby a Borise Hybnera na katedře nonverbálního a komediálního divadla na HAMU v Praze. V té době se zúčastnil stáží ve Švýcarsku v Scuola Teatro Dimitri a v Centre National des Arts du Cirque ve Francii a také workshopu amerického clowna Daniela Gulka. Po absolvování HAMU v roce 1997 působil v divadlech v Chebu, Karlových Varech, Mladé Boleslavi, Jihlavě a Ostravě. V pražském Divadle Archa spolupracoval mj. na inscenaci *Marné tážení nebes* (režie J. A. Pitínský) a *Čajovna Karma*. Poté založil clownske divadlo Sacra Circus, s nímž vytvořil inscenaci *Faustroll* podle knihy Alfreda Jarryho, poté pouliční akrobatické představení *Draceana* (podle legendy o sv. Jiří) a dále *Mechanica*, *Cirkus Žardini*, *Brick Cirk* a *Clowni?!* Sacra Circus je clownske divadlo, které s využitím všemožných cirkusových dovedností a clownske výstupů vypráví legendy o „věcech mezi nebem a zemí“. Zaměřuje se na komedie a tajemný svět clounů. Sacra Circus se v roce 2006 s představením *Draceana* zúčastnil divadelního festivalu v Madridu. Clownerie *Brick Cirk* se na podzim 2009 prezentovala na festivalu „Czech mate“ v Santa Barbaře a San Francisku v Kalifornii. Choreografickou tvorbu v opeře začal v sezóně 2003/2004, kdy spolupracoval s Divadlem bratří Formanů a Národním divadlem na inscenaci opery Philipa Glasse *Kráska a zvíře*. S režisérem Jiřím Nekvasilem spolupracoval například na Janáčkových operách *Výlety páně Broučkovy* (ND 2003) a *Její pastorkyňa* (Dublin 2004, Riga, Praha 2005), scénickém provedení Verdiho *Requiem* (ND 2004), na Smetanově *Prodané nevěstě* (ND 2004) a *Tajemství* (ND 2006), Martinů *Řeckých pašijích* (ND 2006), Mozartovu *Donu Giovannim* (ND 2006),

Pucciniho *Děvčeti ze Západu* (ND 2007), *Circus Terra* Trygve Mad-sena (Státní opera Praha 2002), Massenetově *Donu Quichottovi* (Státní opera Praha 2010) nebo na Weberových *Třech Pintech* (Státní opera Praha 2011). V Národním divadle Brno vytvořil choreografie k operám Leoše Janáčka *Příhody lišky Bystroušky* (režie James Conway), Bohuslava Martinů *Julietta* (režie Jiří Nekvasil), Rossiniho *La Cenerentola* (režie Rocc 2010) a na opeře *La Dafne* Tomáše Hanzlíka a Víta Zouhara (režie Rocc 2011). Na festivalu Hudba Znojmo v letech 2008 a 2009 vytvořil choreografii k operám *Dorilla in Tempe* Antonia Vivaldiho a *Život na Měsíci* Josepha Haydna (obě v režii Jiřího Nekvasila). Števo Capko mj. účinkoval v pražském Národním divadle v inscenacích *Mistr a Markétka* (1999) a *Hamlet* (1999). Působí také jako režisér činoherních inscenací. V Městském divadle v Mladé Boleslavi uvedl hru Carla Goldonih *Benátská dvojčata* ve stylu commedia dell'arte s využitím masek. Je také pedagogem pražské AMU. Vyučuje clownerii, tělesný mimus a hru s maskou na divadelní, filmové i hudební fakultě. Moderní divadelní clownerii vyučoval i v San Francisku na workshopu ve Flying Actor's Studiu. V NDM se v poslední době podílel na úspěšných inscenacích Hindemithovy opery *Cardillac* a Dvořákovy opery *Armida*.

JURIJ GALATENKO

– sbormistr

Jurij Galatenko vystudoval dirigování a sbormistrovství na Národní hudební akademii v Kyjevě. Pracoval mimo jiné jako učitel dirigování na konzervatoři, dirigent filharmonického orchestru města Rovno, spolupracoval jako dirigent s ruským souborem Mladá opera. V NDM pracuje od roku 1998, od roku 2000 je sbormistrem operního souboru Národního divadla moravskoslezského v Ostravě, kde nastudoval více než čtyři desítky operních inscenací. S operním a baletním souborem NDM a Operním studiem NDM spolupracoval i jako dirigent (mj. *Dvořákstory*, *Aitna*, *Ngoa-É*, *Kolotoč*). Současně je také sbormistrem komorních pěveckých sdružení.

Kostýmní návrh Marty Roszkopfové (Lord Rochefort)

Kostýmní návrh Marty Roszkopfové (Dvorní dámy Anny Boleynové)

Gaetano Donizetti (1797–1848)

Anna Bolena (Anna Boleynová)

Opera o dvou jednáních z roku 1830, libreto Felice Romani

Osoby:

Jindřich VIII. , anglický král	<i>bas</i>
Anna Boleynová , jeho manželka	<i>soprán</i>
Lord Rochefort , Annin bratr	<i>bas</i>
Jana Seymourová , Annina dvorní dáma	<i>mezzosoprán</i>
Lord Richard Percy	<i>tenor</i>
Smeton , královnino páže a muzikant	<i>alt</i>
Sir Hervey , králův hodnostář	<i>tenor</i>

Dvořané, úředníci, lordi, lovci, zbrojnoši

Děj se odehrává na hradě Windsor v roce 1536.

Český překlad Marie Kronbergerová

PRVNÍ JEDNÁNÍ

První scéna

*Osvětlený sál v královniných komnatách.
Ze všech stran přichází a odchází mnoho lidí. Někteří se procházejí a povídají si, jiní se posadí atd.*

SBOR RYTÍŘŮ I

Král dosud nepřišel?

SBOR RYTÍŘŮ II

Tiše. Zatím nepřišel.

SBOR RYTÍŘŮ I

A ona?

SBOR RYTÍŘŮ II

Trápí ji to, ale nedává to znát.

SBOR RYTÍŘŮ I

Její hvězda už zapadá.

VŠICHNI

Jindřichovo přelétavé srdce teď plane pro jinou.

SBOR RYTÍŘŮ I

Všechno tomu napovídá.

SBOR RYTÍŘŮ II

Král je stále tak zachmuřený.

SBOR RYTÍŘŮ I

Mluví úsečně...

SBOR RYTÍŘŮ II

Nechává ji samotnou.

VŠICHNI

Náhle přestal žárlit.

VŠICHNI

Ó, jak rychle pohasla záře nad její hlavou!
Spravedlnost mstí zapuzenou Aragoňanku!¹
Možná ji, chudinku, čeká ještě větší bolest
a horší potupa.

Druhá scéna

Jana Seymourová a předešlí

JANA SEYMOUROVÁ

Poslala pro mne a nezvykle naléhala.
Právě ona. Proč? Tolik se bojím!
Najednou mě přepadají pochybnosti!
Tváří v tvář své oběti ztrácím odvahu.
Dej, ať nemám výčitky,
nebo ve mně vyhasni, lásko.

Třetí scéna

*Anna přichází z horizontu jeviště, následována
dvěma dámami, pážaty a zbrojnoši.
Všichni jí uvolňují cestu a uctivě se staví
kolem ní do půlkruhu. Smeton je součástí družiny.
Nikdo nemluví.*

ANNA

Nikdy jste nebyly tak zamklé a smutné.
(k Seymourové)
Ani ty, kdysi tak veselá, nedokážeš
vykouzlit úsměv na rtech!

¹ Kateřina Aragonská, první manželka Jindřicha VIII.

JANA SEYMOUROVÁ

Kdo by mohl být klidný,
když je naše královna sklíčená?

ANNA

Jsem smutná, ano, ale ani nevím proč.
Jsem rozrušená, nervózní,
už několik dní nevím, co je klid.

SMETON

(Chudinka!)

JANA SEYMOUROVÁ

(Každé její slovo mne děsí.)

ANNA

Kde je Smeton?

SMETON

Královno!

ANNA

Pojď ke mně. Nechtěl bys svou hudbou
trochu potěšit můj dvůr? Než přijde král?

JANA SEYMOUROVÁ

(Odvalu, mé srdce!)

ANNA

Posadte se, dámy.

SMETON

(Amore, dej mi inspiraci.)

*Všichni se posadí. Dvořané postávají v různých
skupinkách. Smetonovi přinesou harfu.
Ten chvíli preluduje, pak zpívá romanci.*

SMETON

Ach, nechtěj nutit tvář,
aby předstírala radost.
Tvůj smutek je stejně krásný,
jako tvůj úsměv.
Jitřenka je vždy půvabná,
i když ji ještě skrývají mraky.
Melancholickou lunu zdobí
její bledá záře.

Anna je zamyšlená. Smeton pokračuje ještě živěji.

SMETON

Když tě někdo spatří tak zamlklou
a zamyšlenou,
pomyslí si, že jsi nevinná dívka,
která teprve touží po první lásce.
A zapomene na korunu na tvé hlavě,
vzdychá s tebou a připadá mu,
že tou první láskou je on sám.

ANNA (*vstane, je dojatá*)

Přestaň... Ach, dost!

SMETON

Královno! Ó, Bože!

SBOR

(Je rozrušená a sklíčená.)

ANNA

Jak ten nevinný mladík zasáhl mé srdce!
Popel mé první lásky je ještě žhavý!
Ach, kdybych neměla nitro otevřené
dalšímu citu, nebyla bych teď tak ubohá,
ve své marné nádheře.
(*k okolo stojícím*)
Myslím, že noc už má namále.

SBOR

Za chvíli bude svítat.

ANNA

Loučím se s vámi, panstvo.

Už není naděje, že by sem král přišel.

Pojdme, Seymourová.

(Zavěsí se do ní.)

JANA SEYMOUROVÁ

Co vás tak rozrušilo?

ANNA

Kéž bych se v sobě vyznala!

Ničí pohled nedokáže proniknout
do sklíčeného srdce.

Krutý osud mě donutil trápit se o samotě.

Kdyby tě někdy královský trůn lákal
svou nádherou, vzpomeň si na mou bolest
a nenech se omámit.

JANA SEYMOUROVÁ

(Nedokážu se na ni dívat. Neodvážím se mluvit.)

SBOR

(Ve spánku si může alespoň na chvíli odpočinout.)

*Anna odejde v doprovodu Jany Seymourové
a komorných. Společnost se pomalu rozchází.
Scéna se vyprázdní a zůstanou jen světlá velké lampy,
která osvětluje sál.*

Čtvrtá scéna

Jana se vrací z královniných komnat. Je rozrušená.

JANA SEYMOUROVÁ

Jakou to vedla řeč! Zasáhla mě přímo do srdce!

Neprozdírala jsem se, neodhalila se před ní?

Přečetla si snad v mé tváři tu hanebnost?

Ale ne, láskyplně mě k sobě přitiskla.

Odpočívá a netuší, jakého hada si hřála
na prsou. Kdybych se alespoň mohla vymanit
z toho pekla a vrátit zpátky čas.

Ach, můj osud je předurčen na nebesích,
tak jako soudný den.

(někdo zaklepe, jde otevřít)

Je tu král!

Pátá scéna

Jindřich a předešlá

JINDŘICH

Vy se chvějete?

JANA SEYMOUROVÁ

Ano, chvěji se.

JINDŘICH

Co dělá ona?

JANA SEYMOUROVÁ

Odpočívá.

JINDŘICH

Já ne.

JANA SEYMOUROVÁ

A já snad ano? Tento rozhovor bude
naš poslední, pane, snažně vás prosím.

JINDŘICH

Budiž. Ano, budiž. Už se musíme vídat
jen za bílého dne. Země i nebesa
se musejí dozvědět, že vás miluji.

JANA SEYMOUROVÁ

Nikdy! To nikdy! Pod zemí bych chtěla
skrýt svou hanbu.

JINDŘICH

Jindřichova láska je ctí. A byla jí
i pro Annu! Před zraky celé Anglie.

JANA SEYMOUROVÁ

Až po svatbě jí byla. Teprve po svatbě.

JINDŘICH

Takhle mě tedy miluje Seymourová?

JANA SEYMOUROVÁ

A král mě také tak miluje?

JINDŘICH

Nevděčnice, co tedy chcete?

JANA SEYMOUROVÁ

Lásku a dobrou pověst.

JINDŘICH

Dobrou pověst! Ano, budete ji mít,
a takovou, že jí na světě není rovno.
Veškerý lesk mého trůnu budete šířit jen vy.
Seymourová nebude mít soupeře,
tak jako jej nemá slunce.

JANA SEYMOUROVÁ

Má dobrá pověst leží u oltáře.
Všude jinde mi hrozí hanba.

A oltář je pro mne nedostupný,
to vědí nebesa a král to ví také.
Ach, je-li pravda, že jsem králi drahá,
bude mu drahá i má čest.

JINDŘICH (*dotčeně*)

Ano, chápu vás.

JANA SEYMOUROVÁ

Ach bože!
Ale jste tak rozhořčený.

JINDŘICH

Jsem rozhořčený a bolí mě to.

JANA SEYMOUROVÁ

Pane!

JINDŘICH

Milujete pouze krále?

JANA SEYMOUROVÁ

Já?

JINDŘICH

Záleží vám jen na trůnu?
Anna mi také nabídla lásku,
ale našla zalíbení v anglickém trůnu.
I ona toužila po koruně pyšné Aragoňanky.
Nakonec ji získala, ale jen ji měla,
hned se jí na hlavě začala kymáčet.
Bohužel pro ni, neboť za trest
začala mé srdce lákat jiná žena.

JANA SEYMOUROVÁ

Já ne, já jsem vám nenabízela své neprávem
urážené srdce. Můj král mi je vzal a můj král
mi je musí navrátit. Budu ještě nešťastnější
než Boleynová, ještě víc k pláči. Ponesu trest
za to zapuzení, aniž bych potupila manžela.
(*s pláčem odchází*)

JINDŘICH

Ty mě opouštíš?

JANA SEYMOUROVÁ

Musím to udělat.

JINDŘICH

Zůstaň.

JANA SEYMOUROVÁ

Já nemohu.

JINDŘICH

Zůstaň, já to chci! Oltář se už pro tebe chystá.

Budeš mít manžela, žezlo a trůn.

JANA SEYMOUROVÁ

Proboha! A co Anna?

JINDŘICH

Já ji nenávidím.

JANA SEYMOUROVÁ

Sire!

JINDŘICH

Nastal čas potrestání.

JANA SEYMOUROVÁ

A za jaké provinění?

JINDŘICH

Za to nejhorší. Dala mi srdce, které jí nepatřilo.

Podvedla mě dřív, než se stala mojí ženou.

A jako manželka mě také podvedla.

JANA SEYMOUROVÁ

A vaše manželství?

JINDŘICH

Král je zruší.

JANA SEYMOUROVÁ

A jakým způsobem?

JINDŘICH

To vím jen já.

JANA SEYMOUROVÁ

Tak jakým?

JINDŘICH

To vím jen já.

JANA SEYMOUROVÁ

Neodvažuji se pátrat, jak to bude,

mé sklíčené srdce mi to nedovolí.

Ale budiž mi dovoleno jen doufat,

že to nebude kruté.

Snad mi královský ženich nepřivedí

další výčitky svědomí, pro smilování!

JINDŘICH

Uklidni své pochybující srdce,

u svého krále utiš svou mysl.

Ať tě vidí šťastnější láskou,

kteřá mu tě dává.

Chci, abys byla klidná a zcela

bez starostí, a tak tomu bude.

Jindřich odejde tajnými dvířky.

Jana zamíří do svých pokojů.

Šestá scéna

Park. Je den.

Percy a Rochefort přicházejí každý z jiné strany.

ROCHEFORT

Koho to nevidím? Ty jsi v Anglii,
můj milý Percy!

Obejmou se.

PERCY

Příteli, povolal mě sem Jindřich.

A rád bych se dostal do jeho doprovodu,
až půjde na lov. Po tak dlouhém vyhnanství
je každému srdci milé dýchat vzduch
rodné země, ale pro mne je to trpké.

ROCHEFORT

Drahý Percy, bolest tě tolik nezměnila,
abych tě hned nepoznal.

PERCY

Nemám svůj žal napsaný na čele.
Je všechen ukrytý hluboko v mém srdci.
Příteli, neodvažuji se zeptat na tvou sestru.

ROCHEFORT

Ona je královnou. To je její jediná radost.

PERCY

A je pravda, co se povídá?
Že je nešťastná?
Král se prý změnil?

ROCHEFORT

Copak láska trvá věčně?

PERCY

To říkáš dobře. Nemá tu naději,
kterou mám já.

ROCHEFORT

Mluv tiše!

PERCY

A čeho bych se měl bát?
Od toho dne, kdy jsem ji ztratil
a zoufalý odešel do vyhnanství,
od toho dne, kdy jsem se přeplavil
přes moře, jsem začal umírat.
Každé světlo bylo pro mne vyhaslé,
stranil jsem se živých.
Každá země, kde jsem se usadil,
mi připadala jako hrob.

ROCHEFORT

A sem jsi přišel, aby sis ještě pohoršil,
když ji budeš mít nablízku?

PERCY

Já jen slepě následuji svůj osud.
Nepřemýšlím o tom, jako bych
ani neměl srdce. A přeci mě občas,
v krutých mukách, napadne,
že štěstěna mé utrpení pomstila.

Ozvou se lovecké fanfáry.

ROCHEFORT

Už se scházejí lovci. Mlč!
Někdo by tě mohl slyšet.

Sedmá scéna

*Ze všech stran se scházejí družiny lovců.
Na horizontu je vše v pohybu, přiběhnou pážata,
štolbové, kopiníci atd.*

SBOR

Hej! Ať rychle přiběhnou pážata a štolbové.
Připravte chrty! Osedlejte koně!
Král dnes přijde dříve než jindy.

PERCY

A také Anna!

ROCHEFORT

Uklidni se. Možná s ním není.

PERCY

Takhle mi v prvních, šťastných dobách naší lásky
vždycky bušilo srdce, když jsem ji měl znovu spatřit.
Jedinou z těch sladkých, krásných chvil mi vrať,
milosrdné nebe. A pak si vezmi můj život,
abych zemřel radostí.

SBOR

Přichází král, seřadte se. Vzdejte poctu králi.

Osmá scéna

*Všichni se rozdělí do dvou řad. Rochefort
vezme Percyho stranou.*

Přichází Jindřich a prochází středem.

*V tu chvíli před něj předstoupí Anna
v kruhu svých dvorních dam.*

Percy se postaví tak, že jej Jindřich spatří.

Hervey a strážce.

JINDŘICH

Tak časně vzhůru?

Vy jste dnes vůbec neodpočívala?

ANNA

Spíš než po odpočinku
jsem toužila vás znovu spatřit.
Už několik dní jsem se nepotěšila
pohledem na svého pána.

JINDŘICH

Mám mnoho vážných starostí.
V myslí jsem však byl stále u vás.
Ani na chvíli jsem
od vás neodvrátil svůj bdělý pohled.
Vy jste tady, Percy?

ANNA

(Bože! Koho to vidím! Richard!)

JINDŘICH

Přistupte blíž.

PERCY

(Svírají mě obavy.)

JINDŘICH

Byl jste rychlý.

PERCY

Sire, kdybych jediný okamžik váhal,
mám-li dát najevo svůj vděk,
mnozí by to považovali za chybu,
já za zločin. Ruku, která mě,
psance, vrací do vlasti,
já v úctě líbám.

JINDŘICH

Jindřichovu ruku ne. Za vaši nevinnost se už delší čas zaručuje ten, kdo byl s vámi odkojen, vyrostl s vámi a ví, jak neposkvrněná je vaše duše. Sama Anna.

PERCY

Anna!

ANNA

(Nezrad' mě, mé srdce!)

PERCY

Vy, královno! Je vůbec možné, že jste na mne myslela?

ANNA

Celé království vás považovalo za nevinného a hájilo vás.

JINDŘICH

I já vás považoval za nevinného, protože jste se tak jevil jí. Věřte mi, že celé království se za vás zaručovalo marně.

PERCY

Ach, královno!

Poklekne u jejích nohou a políbí jí ruku.

ANNA

Ó, Bože! Vstaňte.

ROCHEFORT

(On ztrácí rozum!)

JINDŘICH

(nanejvýš lhostejně)

Hervey!

56

HERVEY

Pane.

Percy jde k Rochefortovi. Jindřich se zastaví na protější straně s Herveyem, Anna je uprostřed, snaží se zakrýt své rozrušení.

ANNA

(Cítila jsem na své ruce, jak mu skanula slza. Pálí víc než oheň a vlévá se do mého srdce.)

PERCY *(k Rochefortovi)*

(Ach, ona na mne myslela! Já jsem netrpěl, jako psanec, daleko od ní. Srdce na každé trápení zapomene. Teď začínám zase žít, ještě mám naději.)

ROCHEFORT *(k Percymu)*

(Ach, co to děláš? Drž se zpátky, blázne. Všichni se na tebe dívají. Svůj milostný zmatek máš vepsaný v tváři.)

JINDŘICH

(Musíš se postarat, aby se můj velký záměr vydařil. Každý její krok, každé slovo bedlivě sleduji!)

HERVEY *(k Jindřichovi)*

(Ne nadarmo mi můj vládce svěřuje svůj plán. Dávám na to svou čest, jeho pokyny vykonám.)

SBOR

(Co se jen bude dít? Proč je dnes král tak mírný a chápavý? Proč se tváří tak mile? Jeho úsměv je falešný a věští hněv.)

JINDŘICH *(k Percymu, velmi dobrotivě)*

Teď, když jste se vrátil do vlasti a jste zcela zprostřed viny, na mém dvoře

57

budete patřit mezi nejměrnější.
Pevně doufám, že zůstanete.

PERCY

Já mám, sire, zasmušilou povahu,
jsem předurčen k životu v ústraní,
těžko bych dokázal...

JINDŘICH (*přeruší ho*)

Ne, ne, já si to přeji.
Rocheforte, svěřuji ti ho.
Teď pojedeme na hon.
(*ležérně*)
Anno, sbohem.

ANNA (*ukloní se*)

(Nevím, co si o tom myslet.)

*Horný dají znamení k zahájení honu.
Všichni se rozejdou do skupin.*

VŠICHNI

Dnešní den pro nás začal příznivou
a milou předzvěstí a bude korunován
ještě větší úspěchem.

PERCY A ANNA

(Ach, ať pro mne to štěstí neskončí,
až zapadne slunce. Jinou kořist
příznivý osud zavede do mých tenat.)

Anna odejde v doprovodu dvorních dam.

Jindřich s celou družinou lovců.

Rochefort odvede Percyho na druhou stranu.

Devátá scéna

Kabinet, který vede do Anniných komnat.

SMETON (*sám*)

Nikdo tu není. Služebné jsou zabrané
do práce jinde. A kdyby mě tu některá
z nich viděla, tak přece ví,
že mohu vstoupit i do těch
nejskrytějších pokojů.
Vzal jsem jí jeden obrázek,
ale musím ho vrátit dřív,
než bude má drzost odhalena.
Polibek, ještě jeden polibek
na tu zbožňovanou tvář.
Sbohem, sbohem, krásko,
spočinula jsi na mém srdci
a jemu se zdálo, že sdílíš jeho lásku.
Zdálo se, že se stal zázrak a ty chápeš,
jak se trápím, že jedna každá slza
podnítila tvé vzdechy. S takovou
vyhlídkou ti odvážné srdce,
plné naděje a touhy,
odhalilo šířavou vášeň,
kterou se jí neodvažuji vyjevit.
(*chystá se vejít do pokojů*)
Slyším nějaký hluk. Někdo sem jde.
Příliš dlouho jsem váhal.

Schová se za závěs.

Desátá scéna

Anna a Rochefort.

ANNA

Přestaň, dost! Zacházíš příliš daleko.
Příliš naléháš, můj bratře.

ROCHEFORT

Dopřej mu jen chvíli sluchu.
Věř, že ti nehrozí žádné nebezpečí.
Velkým nebezpečím však může být,
když svým odmítáním způsobíš,
že v něm bolest zcela přehluší rozum.

ANNA

Běda! A já jsem byla důvodem
jeho návratu! Dobrá, přiveď mi ho.
Ale dávej pozor, aby sem nepřišel někdo,
kdo nepatří k mým věrným.

ROCHEFORT

Spolehni se na mne.

Odejde.

Jedenáctá scéna

Anna a Smeton v úkrytu

SMETON (*opatrně vyhlédne*)

(Teď odtud nemohu odejít.
Co se bude dít!)

ANNA

Jsem slaboch! Měla jsem jasně
odmítnout a už ho nikdy nevidět.
Ach, marně mi rozum radil,
zbabělé srdce ho neposlouchá.

Dvanáctá scéna

Percy a Anna

ANNA

Už je tu! Celá se třesu! Mrazí mě!

PERCY

Anno!

ANNA

Richarde! Musíme mluvit krátce,
opatrně, tiše. Přišel jsi mi vmést
do tváře mou zradu?
Vidíš, byla jsem potrestána,
krutě potrestána.
Ctižádostivě jsem toužila po koruně
a dostala ji – trnovou.

PERCY

Vidím, že jsi nešťastná a hněv už mě přešel.
Jak vidíš, mé čelo je zvrásněné bolestí.
Odpouštím ti. Cítím, že v tvé blízkosti
bych mohl zapomenout na někdejší trápení,
tak jako trosečník, který se zachrání
a zapomene na přívaly vod.
Ty ztišíš všechny zlé bouře,
ty jsi mým světlem.

ANNA

Chudáčku! Jaké naději se teď oddáváš?
Copak nevíš, že jsem vdaná,
že jsem královna?

PERCY

Ach, neříkej to! To nemohu a nechci vědět.
Ty jsi pro mne Anna. Pouze Anna.
Cožpak já nejsem stále stejný Richard?
Ten, který tě tolik miloval?

Ten, který tě jako první učil milovat?
Král tě zřejmě nenávidí.

ANNA
Nenávidí mě, to je pravda.

PERCY
On tě nenávidí, ale já tě stále miluji.
Stejně jako když jsi byla nízkého stavu.
Se mnou zapomeneš na manželovo pohrdání
i na to, jak je krutý.

ANNA
Ach, copak nevíš, že mé pouto
je posvátné, strašlivé?
Spolu se mnou usedla na trůn
podezíravost a tyranie.
Je-li pravda, že mě miluješ,
už se mnou nikdy nemluv o lásce.

PERCY
Jsi krutá.

ANNA
Blázínku. Uteč, jdi,
pomodlím se za tebe.

PERCY
Ne, nikdy...

ANNA
Osud před nás staví
nepřekonatelnou hráz.

PERCY
Já ji odmítám.

ANNA
Uteč z Anglie, než začne nový den.

PERCY
To ať jsem raději mrtvý, pod zemí,
třeba i s tebou.

ANNA
Uteč!

PERCY
Ne!

ANNA
Richarde! Slituj se nad tím,
jak jsem vyděšená,
jakou mi to nahání hrůzu.
Vyslyš mou prosbu,
podlehni mým slzám.
Ať nás rozdělí země a moře.
Hledej jinde šťastné srdce,
jež tě bude milovat bez pocitu viny.

PERCY
Probodnu se a padnu mrtev k tvým nohám,
budeš-li si to přát. Ale dovol mi,
abych tu zůstal a jen dál toužil.
V tvé blízkosti budu rád trpět a trápit se.

ANNA (*energicky*)
Odejdi, já to chci.
Tady by tě někdo mohl slyšet.

PERCY
Odejdu, ale napřed mi pověz,
uvidím tě ještě?
Slib mi to, přisahej!

ANNA
Ne, už nikdy!

PERCY

Už nikdy! Tohle je má odpověď
na tvou přísahu.

Vytáhne meč a chce se probodnout.

ANNA *(vykřikne)*

Ne! Co to děláš! Jsi krutý!

Třináctá scéna

Smeton a předešlí

SMETON

Zadrž!

ANNA

Spravedlivé nebe!

PERCY

Nepřibližuj se.

Chystají se na sebe vrhnout.

ANNA

Ach, přestaňte. Já jsem ztracena.

Někdo sem jde. Už dál nemohu...

(Padne na židli.)

Čtrnáctá scéna

Rochefort a předešlí

ROCHEFORT

Ach, sestro...

SMETON

Ona omdlela.

ROCHEFORT

Přichází král.

PERCY A ROCHEFORT

Král!

Patnáctá scéna

Jindřich, Hervey a předešlí

JINDŘICH

Co to vidím?

Ozbrojení muži v těchto zdech!

V mém sídle obnažené meče!

Hej, stráže!

Šestnáctá scéna

*Na královo zavolání přiběhnou dvořané,
dvorní dámy, pážata a zbrojnoši.*

PERCY

Zlý osud!

SBOR

Co se stalo?

SMETON A ROCHEFORT

Co říci? Co dělat?

PERCY

Zlý osud!

Na chvíli zavládne ticho.

JINDŘICH

Všichni mlčí a třesou se strachy!
Jaká hanebnost se tu tajně spřádá?
Čtu vám to ve tváři, čtu tam,
že jsem byl potupen. Celé království
je svědkem, že ona zradila krále.

SMETON

Sire, ach, sire, to není pravda.
To přísahám u vašich nohou.

JINDŘICH

Hodně si troufáš! Tak mladý
a už tak zběhlý ve zradě?

SMETON

Zabijte mě, jestli lžu.
Nejsem ozbrojen,
můžete mě zabít,
tady je má hrud'.
(Vypadne mu Annin portrét.)

JINDŘICH

Co je tohle?

SMETON

Ó, nebesa!

JINDŘICH

Nemohu uvěřit svým očím! Tohle jí
jednoznačně usvědčuje ze zrady.

PERCY A ANNA

(Mám strach!)

SMETON A ROCHEFORT

To mě děsí!

ANNA

Kde to jsem! Ó, můj pane!
*(probere se, jde k Jindřichovi;
ten se celý třese; všichni mlčí,
klopí oči k zemi)*

V těch očích se zračí podezření.
Ale smiluj se, prosím, neodsuzuj mě,
králi! Dopřej ztrápenému srdci,
aby se vzpamatovalo.

JINDŘICH

V mé ruce vidíš důkaz svého
odporného činu.
Nemá cenu ronit slzy.
Odejdí ode mne co nejdál.
Teď by pro tebe bylo lepší zemřít.

PERCY

(Bože, to je můj sok. Můj šťastnější sok!
A mne ta podvodnice chtěla od sebe odehnat?
Teď se hněv osudu může na mně vyřadit.)

JANA SEYMOUROVÁ

Teď bych měla stát při té nešťastnici.
Ale mé srdce jí má hrůza, je jako kus ledu.
Můj hrozný čin ve mně potlačit veškerou čest.

SMETON A ROCHEFORT

Já sám ji zatratil, dovršil jsem její neštěstí!
Den se propadá do tmy. Nohy už mě neudrží.
Bylo by pro mne lepší, kdybych zemřel.

JINDŘICH

Všechny uvězněte, a každého zvlášť!

ANNA

Všechny? Ach, pane...

JINDŘICH

Klid se!

ANNA

Jen jediné slovo...

JINDŘICH

Pryč ode mne! Já ne, tvou obhajobu
musí vyslechnout soudci.

ANNA

Před soud! Annu!

PERCY, SMETON A ROCHEFORT

Chudinka!

JANA SEYMOUROVÁ A SBOR

(Je psáno, že zemře!)

ANNA

(Můj osud je zpečetěn, jestliže
můj žalobce vynese také rozsudek.
Padnu za oběť tomu krutému zákonu.
Ale po smrti budu jednoho dne
zbavena viny.)

JINDŘICH

(Ano, tvůj osud je zpečetěn, pokud já
pojmu podezření. Ten, kdo sdílí můj trůn,
musí být bez poskvrny.
Tvá smrt mě bude mrzet, ale přivedím ti ji.)

PERCY, JANA SEYMOUROVÁ, SMETON A ROCHEFORT

(Ach, můj osud je zpečetěn a je marné chtít
mu uniknout. Nic na tomto světě, ani lidská moc,
jej nedokáže zmírnit. V mém srdci už je smrt,
ač ještě nenastala.)

SBOR

(Ach, zlý osud seslal tolik nepříznivých
událostí na anglický trůn.
Ale žádná se nevyrovná tomu, co on způsobil.
Tady zločin způsobil, že zemřela nevinnost.)

Kostýmní návrh Marty Roszkopfové (Lord Richard Percy)

DRUHÉ JEDNÁNÍ

První scéna

*Atrium, které vede do Anniných pokojů a do síně, kde se shromáždila královská rada.
U vchodu stojí stráž.*

SBOR

Ach, kam zmizely zástupy lichotníků,
které ji obklopovaly ve šťastných dobách!
Seymourová, dokonce i Seymourová
se od ní odvrátila. My však budeme
stále s tebou, chudinko.
Budeš znovu triumfovat,
nebo tě čeká strašný konec.
Osud tě zradil, ale spřízněná
srdce ti ponechal.
Tady je, smutná a bledá,
jen s námahou se pohybuje.

Druhá scéna

Přichází Anna. Všechny dámy jí jdou vstříc.

SBOR

Královně, hlavu vzhůru! Důvěřujte nebesům.
Už bylo dost slz, ctnost nemůže zahynout.

ANNA

Ó, moji věrní, nebo spíš jediní,
kdo mě utěší v mém neštěstí.
Ano, mou nadějí jsou už jen nebesa.
Jenom ta...
Na zemi mé zkáze nikdo nezabrání.
(Přichází Hervey.)
Co nám neseš, Herveyi?

HERVEY

Královno! Je pro mne bolestné,
čím mě pověřila královská rada.

ANNA

Čím? Mluv.

HERVEY

Předvolává tyto sloužící ke svědectví.

SBOR

Ne!!!

ANNA

Král tedy ze svého záměru neustoupí?
Zasadí mi takovou ránu?

HERVEY

Co já k tomu mohu říci?

ANNA

Královské vůli se musíme podvolit, ať je jakákoli.
Jste svědky, že jsem nevinná, milí přátelé.

SBOR

Ten neblahý den!

ANNA (*obejme Herveye*)

Jděte.

Sloužící odejdou s Herveyem.

Třetí scéna

Anna, pak Jana Seymourová

ANNA (*když sluhové odejdou,
zvedne ruce k nebi, poklekne a řekne*)

Bože, ty vidíš do mého srdce,
k tobě se obracím...
Jen ty můžeš posoudit,
zda si zasloužím takovou potupu.

Posadí se a pláče.

JANA SEYMOUROVÁ

Pláče a je tak sklíčená.
Ach, jak snesu její pohled?

ANNA

Ach, ano, trápení nešťastné
Kateřiny Aragonské nesmí zůstat
bez trestu, ale jsi tvrdý
a mě čeká strašný osud.
Až příliš hrozný. Příliš.

JANA SEYMOUROVÁ (*pláče, jde k Anně;
padne jí k nohám a líbá jí ruku*)

Ó, má královno!

ANNA

Seymourová, ty se ke mně vracíš!
Nezapomnělas na mne? Vstaň!
Co to vidím? Jsi tak bledá!
Něčeho se bojíš? Neseš mi snad
další špatnou zprávu?

JANA SEYMOUROVÁ

Strašnou.. Tu nejhorší! Mohla bych vás
vůbec potěšit... Ach, ne, poslouvejte.
Jste obětí takových intrik,
že jste ztracena.
Král chce za každou cenu
zpřetrhat vše, co vás k němu pojí.
Zachraňte si alespoň život,
když už ne královské jméno,
alespoň život!

ANNA

A jak? Vysvětli mi to.

JANA SEYMOUROVÁ

Mám strach to říct, ale říct to musím.

Přiznáte-li svou vinu, odloučí vás od krále,
a uniknete tak smrti.

ANNA

Co to říkáš?

JANA SEYMOUROVÁ

Osud, to osud, který vás pronásleduje,
vám nedává jinou možnost úniku.

ANNA

A to mi radíš ty, moje Seymourová?

JANA SEYMOUROVÁ

Ach, pro smilování.

ANNA

Mám svůj život vykoupit hanbou?

JANA SEYMOUROVÁ

Chcete snad hanbu a smrt?

Královno, proboha, podvolte se!

Radí vám to král a snažně o to prosí
nešťastnice, kterou Jindřichova láska
předurčila na trůn.

ANNA

Kdo to je? Znáš jí? Mluv! Ona má odvahu
radit mi tak podlý čin? Radit své královně
takovou podlost! Mluv, kdo to je?

JANA SEYMOUROVÁ *(vzlyká)*

Jedna nešťastnice.

ANNA

Tu udělala i ze mne. Ať trestající boží paže
zasáhne její hlavu!

JANA SEYMOUROVÁ

Ach, poslechněte mě!

ANNA

Ať stejná trýzeň, která sužuje
mé srdce, trápí i to její!

JANA SEYMOUROVÁ

Ach, odpuštění!

ANNA

Ať její hlavu ozdobí trnová koruna!

(pokračuje se stále větším hněvem;

Jana se propadá do zoufalství)

Ať na polštáři královského lože

leží s ní strach a podezření...

Ať se mezi ní a jejím provinilým manželem

tyčí můj výhrůžný přízrak. A popravčí sekyru

ať jí král odepře, a je k ní tak ještě krutější

než ke mně.

JANA SEYMOUROVÁ

(Hrozná slova! Já zemřu...)

Ach, přestaňte! Slitování. Slitujte se nade mnou!

Padne na kolena a obejmě Annu.

ANNA

Ty! Co to slyším!

JANA SEYMOUROVÁ

Ach ano, u vašich nohou klečí zrádkyně.

ANNA

Moje sokyně!

JANA SEYMOUROVÁ

Ale sužovaná výčitkami... a nešťastná.

ANNA

Jdi pryč! Pryč!

JANA SEYMOUROVÁ

Ach ne, odpusťte.

Mé srdce už mě potrestalo.

(vášnivě pokračuje dál;

Anna se pomalu obměkčuje)

Byla jsem nezkušená... lichotilo mi to...

Nešťastná a svedená...

Miluji Jindřicha a stydím se za to.

Ta láska mi působí muka.

Naříkám a pláču, ale nedokážu tím

udusit svou lásku.

ANNA

Vstaň! Tak vstaň! Vinen je jen ten,

kdo takovou lásku v tobě probudil.

(vstane a obejmě ji)

Jdi, nešťastnice, a vezmi si s sebou

odpuštění Boleynové. Ve svém žalu,

ve slepé zuřivosti, jsem na tebe přivolávala

strašný trest. Teď poprosím Boha,

aby ti odpustil, a on mě vyslyší.

Loučím se s tebou bez nenávisti,

má milá, a odpouštím ti.

JANA SEYMOUROVÁ

Tvé odpuštění je horší než pohrdání,

kterého jsem se bála. Jako trest

za můj podlý čin mi přenecháváš trůn.

Tam mě očekává spravedlivý Bůh,

který mou vinu potrestá.

Ach, tohle rozloučení je první z muk,

jimž mě vystavuje.

*Anna se vrátí do svých pokojů. Jana Seymourová odejde,
je velmi sklíčená.*

Čtvrtá scéna

Sbor dvořanů, pak Hervey

PRVNÍ SBOR

Tak co? Kdo z provinilých byl jako první
předveden před soud?

DRUHÝ SBOR

Smeton.

PRVNÍ SBOR

Odhlal snad ten mladík nějaký zločin?

DRUHÝ SBOR

To zatím nevíme.

Je ještě pořád u soudu.

VŠICHNI

Ať nebesa nedopustí,

aby se slabé a nezkušené

srdce nechalo svést nebo

přemoci nadějí či strachem.

Ať nedopustí, aby ten mladík

zapomněl, že žalobcem je král.

Otevřou se dveře, přichází Hervey.

SBOR

Tady je Hervey.

HERVEY *(k vojákům, ti odejdou)*

Přiveďte Annu a Percyho.

SBOR *(obklopí je)*

Co se bude dít?

HERVEY

Smeton promluvil.

SBOR

On snad Annu překvapivě obvinil?

Tak mluvte, Herveyi, obvinil Annu?

HERVEY

Odhalil její vinu, která vyvolala hněv
a také stud. Ona je, chudák, ztracena.

SBOR

Chudinka! (Žalobcem je král.)

Pátá scéna

Jindřich, Hervey a sbor

HERVEY

Odstupte! Přichází král.

(Sbor ustoupí stranou.)

Proč jste odešel ze shromáždění?

JINDŘICH

Má přítomnost už byla zbytečná.

První rána dopadla. Kdo ji zasadil,
zůstane v tajnosti.

HERVEY

Ó, jak Smeton padl do pasti!

JINDŘICH

Ten zaslepený mladík ať se vrátí do cely
a až do chvíle mé pomsty dál žije ve víře,
že zachránil Anně život.

Ona přichází.

HERVEY

Tak proto sem stráže vedou Percyho.

JINDŘICH *(na odchodu)*

U toho nebudu.

Šestá scéna

*Anna a Percy přicházejí v doprovodu stráží
z opačných stran. Jindřich a Hervey.*

ANNA *(z dálky)*

Počkej, Jindřichu! Zůstaň a vyslyš mě.

JINDŘICH

Vyslechne tě rada.

ANNA

Padám před tebou na kolena.

Sire, zabij mě, ale nevystavuj mě
potupě takového soudu.

Postarej se, ať je ctěno
mé královské jméno.

JINDŘICH

Ty jsi snad ctila své královské postavení?

Jindřichova žena a podlehne Percymu!

PERCY *(který se uchýlil stranou, na tato slova jde k nim)*

A tys z opovrhovaného Percyho beze studu
udělal svého soka. A vzal jsi mu jeho milovanou.

JINDŘICH

Lumpe! Ty se opovažuješ...

PERCY

Říci ti pravdu. Poslouchej. Brzy budu stát
před soudem, ale posvátnějším a hroznějším,

než je ten tvůj. Na ten přísahám,
že tě nepodvedla, že mě vyhnala,
a mou odvážnou nadějí s pohrdáním odmítla.
Přísahám, že...

JINDŘICH

Její lásky bylo více hodno ubohé páže,
které to přiznává a uvádí spoustu svědků.

ANNA (*prudce*)

Přestaň. Už dost! Tak hanebné obvinění
mi vrací čest, a tak nahlas říkám, že ty sám
jsi Smetona svedl z cesty, sire!

JINDŘICH

To je drzost!

ANNA

Směle se postavím tvé moci. Můžeš mě
dát zabít, ale nemůžeš mě pošpinit.
Jsem vinna, že jsem dala přednost trůnu
před šlechetným srdcem, jaké má Percy,
že jsem považovala za největší štěstí
stát se ženou krále.

PERCY

Ó, vrcholná radosti! Ne, tak nízkou touhu
jsi v sobě nechovala, tím jsem si jist.
A rád s tou jistotou očekávám svůj osud.
Ty ale budeš žít, ano, ty budeš žít.

JINDŘICH

Co to slyším! Zemřete oba, vy ničemové.
Kdo může zachránit před smrtí?

PERCY

Spravedlnost přece!

ANNA

Spravedlnost! Ta je na Jindřichově dvoře nemá.

JINDŘICH

Naučila se mlčet, když královna musela
své místo na anglickém trůně uvolnit tobě.

PERCY

Ale brzy promluví a ty jí naslouchej, králi.
Kdybys za zrazenou svatbu vykonal pomstu
po právu, pak musí být pomstěna ta má.
Je psána na nebesích. My jsme manželé.

JINDŘICH

Vy jste manželé!

ANNA

Co to povídáš?

JINDŘICH

Taková opovázlivost!

PERCY

Beru se o své právo:
Vraťte mi mou ženu!

JINDŘICH

Jsi jeho ženou?

ANNA (*váhavě*)

Já...

PERCY

Můžeš to popřít?

ANNA

(Běda...)

PERCY

Od nejtěplejšího dětství jsi byla mou,
ty to víš. Pak jsi mě opustila, ale já,
nešťastný, jsem tě miloval i jako nevěrnou.
Ten, který mi tě vzal, ti teď bere čest a život.
Já ti otevírám náruč a chci ti dát život i čest.

ANNA

Ach, tvé velkorysé srdce mi dává důkaz!
Kéž by šel vrátit den, kdy jsem tě zrádně opustila
kvůli tomuto krutému muži! Spravedlivé nebe
mě za mou zradu potrestalo. Na trůně
jsem poznala jen trápení a hrůzu.

JINDŘICH

(Je jasné, že podvádějí, ale marně.
Nemohou přeci věřit, že já to odvolám).
Sama se potrestáš za tu prohnanou intriku.
Prožiješ hrozná muka, velké trápení.
Strážte, odvedte je před soud.

ANNA

Stále trváš na svém?

PERCY

Ať nás vyslechne rada.

JINDŘICH

Jdi a přiznej svá někdejší pouta.
Neobávej se, že já bych je chtěl zpřetrhat.

ANNA

Bože! Vysvětli to...
Vidím v tvé tváři hrozný,
potlačovaný hněv.

JINDŘICH

Jste ničemové! Svůj podvod si sama nejlíc
odneseš. Nenávidím tě!

Na anglický trůn usedne jiná žena,
taková, která je více hodna mého.
Nenávist, pohana a opovržení
pozná tvé jméno i tvou krev.

ANNA A PERCY

Tvůj dar je tak osudný, kéž ho jiná žena
už nikdy nedostane! Kéž se Anglie nikdy
nedozví, jak strašná muka Anna prožila.

Vojáci odvedou Annu a Percyho.

Sedmá scéna

Jindřich, pak Jana Seymourová

JINDŘICH

Než si vzala Jindřicha, byla ženou Percyho!
Ženou Percyho! Ne, to nikdy!
To je lež, aby unikla strašnému zákonu,
který mou provinilou manželku odsoudí.
I kdyby to byla pravda, neunikne zákonu
neméně strašnému. A stáhne do záhuby
i svou dceru.

JANA SEYMOUROVÁ

Sire...

JINDŘICH

Pojď, Seymourová, ty jsi královna.

JANA SEYMOUROVÁ

Ach, sire, vedou mě za vámi mé výčitky.

Chce padnout na kolena, Jindřich ji zvedne.

JINDŘICH

Výčitky...

JANA SEYMOUROVÁ

Trpké, strašné, přišerné.

Sešla jsem se s Annou, vyslechla jsem ji.

Její nářek nosím v srdci.

Slituj se nad ní i nade mnou.

Nechci být příčinou její smrti, to nemohu.

Jdu se rozloučit se svým králem.

JINDŘICH

Víc než tvůj král jsem muž, který tě miluje.

Milenec, jemuž ses zaslíbila a brzy mu

před oltářem dáš další posvátný slib.

JANA SEYMOUROVÁ

Ach, kéž bych nikdy nevyšlovala

ty neblahé přísahy, které mě zatratily.

Sire, abych za ně pykala, uchýlím se

někam daleko, kam nepřijde živá noha,

kde mé vzdechy vyslechne jen nebe.

JINDŘICH

Blouzníš? Jak tě napadlo něco tak divného,

děvče? Doufáš, že tímhle Annu zachráníš?

Tu teď nenávidím ještě víc, protože jsi smutná

a trápíš se, protože se jí podařilo uhasit tvou lásku.

JANA SEYMOUROVÁ

Ale ona nevyhasla! Spaluje mi srdce!

Pro tento nezkrotný plamen, který je

silnější než vlastní čest, pro trpké souzení,

pro pláč, kterým za to platím, vyslyš mou prosbu!

Ať Anna nezemře kvůli mě. Nečiň mě

před nebem a před lidmi ještě provinilejší,

než jsem.

JINDŘICH

Bláhová! Ty nevíš...

(otevřou se dveře do sálů)

Ale počkej, rada už skončila.

JANA SEYMOUROVÁ

Ach, vyslyš mě...

JINDŘICH

Ovládej se.

Osmá scéna

Hervey se soudci, kteří přinášejí výrok rady.

Ze všech stran se sbíhají dvořané a dvorní dámy.

HERVEY

Peerové jednomyslně zrušili královský sňatek.

Anna je za nevěru v manželství odsouzena k smrti

a s ní každý její spojenec a podněcovatel.

SBOR

Vám, nejvyšší soudce, náleží výrok soudu.

Jedinou nadějí těch ubožáků je královská milost.

Milosrdní králové zastupují zde na zemi nebe.

JINDŘICH

Zvážím to. Spravedlnost je hlavní ctností krále.

Vezme z rukou soudců list s výrokem soudu.

Jana se uctivě postaví blíž k Jindřichovi.

Sbor zůstane stát v pozadí.

JANA SEYMOUROVÁ

Ach, uvědomte si, že se k vám upírají zraky

země i nebes, že všichni chybujeme,

a tak máme mít soucit s jinými.

Ať se slituje Jindřich, když král je neúprosný.

JINDŘICH

Dost! Vy jděte a peerové ať se znovu sejdou

v mé přítomnosti.

SBOR

Ať se Jindřich slituje, když král je neúprosný.

Odejdou.

Devátá scéna

Atrium ve vězení.

Vzadu a u dveří stojí vojáci.

Percy v doprovodu stráží, pak Rochefort.

PERCY

Ty jsi také odsouzen na smrt?

Ty ses ničím neprovinil.

ROCHEFORT

Jsem vinen tím, že jsem Annin bratr.

PERCY

Ach, zatáhl jsem tě do strašného pekla!

ROCHEFORT

Zasloužil jsem si to, poháněla mě
slepá tížádost. To já Annu nabádal,
aby usilovala o trůn.

PERCY

Ach, příteli, pojí nás stejný žal.

Kdybych mohl doufat, že ty se zachráníš,
byla by pro mne smrt méně hořká a bolestná.

ROCHEFORT

Musíme být oba silní. Někdo sem jde.

Desátá scéna

Hervey a předešlí

HERVEY

Jsem pro vás poslem dobrých zpráv.

Král vám dobrotivě ponechává život.

PERCY

Život, nám! A co Anně?

HERVEY

Ta musí přijmout spravedlivý trest.

PERCY

Jsem snad zbabělec, který by chtěl dál žít,
já, provinilý, když ona, nevinná, má umřít?
Vrať se ke králi a řekni mu, že jsem odmítl
ten potupný dar. Řekni mu, že láska,
která plane v mém nitru, je čistá,
a i když prožívám četná muka, jsem čestný.
Pojď, nešťastný příteli, jediná útěcha,
která mi zbývá, je obejmout tě a zemřít.
Nenaříkej. Zůstaň tu za oba, abys jednou,
při vzpomínce na tyto kruté chvíle,
našel útěchu ve vědomí, že Percy
po přátelském rozloučení s tebou
šel na smrt s myšlenkou na ni,
s jejím jménem na rtech a hluboko v duši.
Ty žij, prosím tě, ty nejsi tak ubohý
a netrpíš jako já. Hledej místo,
kde nevinný získá bezpečnější azyl.
Hledej místo, kde ti nikdo nebude bránit
se za nás modlit. Kéž někdo nad naším osudem
tady na zemi zapláče.

ROCHEFORT

Ach Percy! Jsem silný a pevný jako ty.

HERVEY

Rozhodli jste se?

ROCHEFORT

Slyšel jsi.

ROCHEFORT A HERVEY

Smrt.

HERVEY

Oddělte je!

PERCY A ROCHEFORT

Sbohem, příteli!

PERCY

Uklidňuje mě, když vidím, jak jsi pevný.

Děsilo mě tvé trápení, trpěl jsem jen kvůli tobě.

Poslední hodina se blíží, ale oba jí dokážeme čelit.

Nikoho tu na zemi nezanecháme, nikdo se o nás
nebude bát, nikdo nás nebude postrádat.

Rozloučí se a odejdou s vojáky.

Jedenáctá scéna

Z Annina vězení vycházejí sluhové.

SBOR

Kdo na ni dokáže hledět bez slzí,
jak je zarmoucená, celá ve smutku,
a nepuká mu přitom srdce?

SBOR

Stojí tu mlčky a bez hnutí,
jako chladný kámen.
Pak dlouho a rychle zamyšleně chodí.
Chvilí smutná a bledá zachmuřeně hledí,

pak se pokouší o úsměv.

Výraz její tváře se mění tolikrát,
kolik myšlenek a citů se v ní rodí,
v jejím šílenství, v její bolesti.

Dvanáctá scéna

*Anna přichází z vězení. Šaty má neupravené,
hlavu odhalenou, jde pomalu, je zabraná
do svých myšlenek. Panuje naprosté ticho.
Sluhové, kteří ji obklopují, jsou hluboce dojati.
Ona kolem sebe pozorně hledí,
jako by nabývala klidu.*

ANNA

Vy pláčete? Proč ten pláč?

Dnes je svatební den. Král mě očekává...

Oltář je rozsvícený a vyzdobený květy.

Dejte mi rychle můj bělostný plášť.

Vlasy mi ozdobte mou korunou z růží...

Ať se to Percy nedozví. Král to nařídil.

SBOR

Ach, neblahá vzpomínka!

ANNA

Kdo to nařiká?

SBOR

Ach, neblahá vzpomínka!

ANNA

Kdo to nařiká? Kdo mluvil o Percym?

Nechci ho vidět!

Musím se skrýt před jeho pohledy.

Je to marné. On přichází.

On mě obviňuje.

Spílá mi. Spílá mi! Ach, odpouští mi...

Jsem tak nešťastná.
Zbav mě této poslední bídy.
Ty se usmíváš? Ta radost!
Kéž tu nezemřu opuštěná!
Ne, ne, ne! Ty se usmíváš, Percy?
Ta radost! Ved' mě k milému
rodnému zámku, k zeleným platanům,
ke klidné říčce, která ještě šumí
našimi vzdechy. Tam zapomeň
na poslední soužení.
Dej mi jediný den mého mládí,
Dej mi jediný den naší lásky,
jen jediný den naší lásky.

SBOR

Kdo na ni dokáže hledět bez slzí,
jak je zarmoucená, celá ve smutku,
a nepuká mu přitom srdce?

Třináctá scéna

*Je slyšet víření bubnů. Přicházejí stráže.
Hervey a dvořané.*

ANNA (*trhne sebou*)

Co to je za truchlivý zvuk?
Co to vidím? Hervey! Stráže?

Pozorně je sleduje. Probere se ze svého blouznění.

HERVEY (*ke strážím*)

Jděte a přiveďte sem z žaláře vězně!

ANNA

Ach, bože, v jakou chvíli mě vytrhuješ
z mého šílenství! Ach, v jakou chvíli!
A proč mi vracíš rozum?

*Z různých cel vycházejí Rochefort, Percy
a jako poslední Smeton.*

ROCHEFORT A PERCY

Anno!

ANNA

Bratře! A ty, Percy!
To kvůli mě umíráte!

SMETON

To já jsem vás zničil. Mě proklínejte!

Jde dopředu a vrhá se Anně k nohám.

ANNA

Smetone!

*(Ustoupí, jako by ji něco vyděsilo,
tvář si přikryje pláštěm.)*

PERCY

Ničemo!

SMETON

Ano, jsem ničema. A jako takový ať odejdu
na onen svět. Já se nechal králem svět.
Obvinil jsem vás v domnění,
že vám zachráním život.
A k té lži mě dovedla pošetilá touha,
naděje, kterou jsem po celý rok
potlačoval v srdci. Proklejte mě!

ANNA

Smetone, pojď ke mně.
Vstaň! Co to děláš?
Proč neladíš svou harfu?
Kdo zpřetrhal její struny?

Smeton stále klečí. Anna jej zvedne.

ROCHEFORT

Anno.

PERCY

Co to říká?

DVORNÍ DÁMA

Už zase blouzní.

ANNA

Vydávají tak přidušený zvuk,
jako když sténá umírající srdce.
To je mé raněné srdce,
jež poslední modlitbou touží po nebi.
Slyšte všichni.

ROCHEFORT, PERCY A SMETON

Ach, to jsou hrozná muka!

SBOR

Zešílela.

ANNA

Bože, ať mé dlouhé trápení
už konečně skončí a alespoň
poslední chvíle ať jsou plné naděje.

VŠICHNI

Zachovej její mysl v tomto stavu,
ó, milosrdné nebe.
Dej, ať se její krásná duše
probudí v tvé náruči.

Ozvou se výstřely z děla a zvoní zvony.

Anna se pomalu probírá.

ANNA

Kdo mě probouzí? Kde to jsem?
Co to slyším? Slavnostní hudba?
Co se bude dít? Mluvte.

SBOR

Spokojený lid zdraví královnu.

ANNA

Mlčte! Přestaňte! Dost, to stačí!
K dovršení zločinu už jen stačí prolít Anninu
krev, a ta bude prolita.

Padne dvorním dámám do náruče.

VŠICHNI

Bože! Ušetři její ztrápené srdce této rány,
kterou neunese.

ANNA

Nepřivolávám v tuto chvíli nejhorší
pomstu tomu hanebnému páru.
Do otevřeného hrobu, jenž mě očekává,
sestoupím s odpuštěním na rtech.
To ať mi získá shovívavost a přízeň,
až předstoupím před milosrdného Boha.
Omdlí.

VŠICHNI

Nešťastnice...
Ona omdlela...Umírá!

Soudci přicházejí pro vězně.

*Rochefort, Smeton a Percy jim jdou naproti,
ukazují na Annu a volají.*

VŠICHNI

Už byla obětována!

Konec opery

Program vydalo
Národní divadlo moravskoslezské,
příspěvková organizace statutárního města Ostrava,
Čs. legií 148/14, 701 04 Ostrava – Moravská Ostrava
www.ndm.cz

Ředitel Jiří Nekvasil
Hudební ředitel opery Robert Jindra

Program připravil dramaturg opery NDM Daniel Jäger
V programu jsou použity citace z textů Jaroslava Sovinského
(www.operadream.cz),
informace z internetových zdrojů, veřejných on-line encyklopedií
a archivní dokumenty

Výtvarné zpracování programu a sazba Lubomír Šedivý
Fotografie z inscenace Martin Popelář

Tisk Ringier Axel Springer Print CZ a.s.

Notový materiál k dílu – RICORDI (www.ricordi.it)

Činnost Národního divadla moravskoslezského,
příspěvkové organizace statutárního města Ostrava,
je financována z rozpočtu města Ostravy.

Aktivity NDM jsou také finančně podporovány
Ministerstvem kultury České republiky
a Moravskoslezským krajem.

ISBN 978-80-87650-25-7

www.ndm.cz

OSTRAVA!!!

Agnieszka Bochenek-Osiecka (Anna Boleynová)

Kateřina Jalovcov (Jana Seymourov) a Martin Gurbal (Jindřich VIII.)

Kateřina Jalovcov (Jana Seymourov)

Václav Živný (Lord Rochefort) a Philippe Do (Lord Richard Percy)

Jana Šrejma Kačírková (Anna Boleynová)

Jana Šrejma Kačírková (Anna Boleynová)
a Michaela Kapustová (Jana Seymourová)

Philippe Do (Lord Richard Percy)

Martin Gurbaľ (Jindřich VIII.) a Michaela Kapustová
(Jana Seymourová)

Václav Živný (Lord Rochefort) a Philippe Do (Lord Richard Percy)

Josef Moravec (Sir Hervey)

Václav Živný (Lord Rochefort), Josef Moravec (Sir Hervey)
a Philippe Do (Lord Richard Percy)

Jana Šrejma Kačírková (Anna Boleynová)

LET
GOOD
THINGS
HAPPEN

Mercure

Hotel Mercure
OSTRAVA CENTER

Hotel Mercure Ostrava Center

Nový 4* hotel v centru Ostravy nabízí:

- ubytování ve 139 moderně zařízených a vybavených pokojích
- 4 konferenční místnosti
- bar a restauraci
- letní terasu
- wellness centrum
- zdarma Wi-Fi připojení k internetu

Find us on facebook

Hotel Mercure Ostrava Center
Českobratrská 18/1742, Ostrava

phone: +420 595 606 600, email: h7051@accor.com, www.mercureostrava.cz